ATATÜRK
"BUGÜN ACUNA DİNLETMEYE YELTENİLEN MUSİKÎ BİZİM DEĞİLDİR" DEDİ Mİ?

Adnan ATALAY

Giriş

Atatürk'ün, TBMM'nin 1 Kasım 1934, IV. Dönem 4. Toplanma Yılını Açış Konuşmasında **"Bugün acuna** *(dünyaya)* **dinletmeye yeltenilen musikî bizim değildir"** dediği yolunda **gerçek dışı bir iddia**, herhangi bir yerde rastladıkları bilgiyi (doğruluk derecesini gereğince araştırmaksızın) kendi yayınlarına taşıyan (aralarında ne yazık ki önemli profesörlerin de bulunduğu) kişiler tarafından yaygınlaştırılmış ve büyük çoğunluğu müzik eğitimi almış çok sayıda insanımızın, kendi geleneksel müziğimiz ya da Atatürk hakkında olumsuz bir takım düşünceler geliştirmesine neden olmuştur. Oysa Atatürk,TBMM'deki anılan konuşmasında (aşağıda sunacağım o günkü Meclis Zabıt Ceridesinde de görüleceği üzere **"Bugün dinletmeğe yeltenilen musiki *bizim değildir" d*eğil!, *yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır*."** deyip**,** müziğimizin yüz ağartacak değere ulaşması için yapılması gerektiğini düşündüğü çalışmaları açıklamıştır.

Atatürk'ün cümlesindeki **"yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır"** ifadesi, bir eleştiriden ibaret olup konuşmanın devamında, yapılmasını isteyeceği çalışmalara "giriş" niteliğindeyken, çarpıtılıp **"bizim değildir"** hâline getirilen cümle, geleneksel müziğimizin (ya da en azından bir bölümünün) **"reddi"** anlamına gelmektedir ki, aradaki farkın daha iyi anlaşılabilmesi açısından, kendi çocuklarından bahseden bir aile üzerinden örnekleyecek olursak, ailenin, **"çocuğumuzun bugünkü hâli yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır"** demesi ile **"bu çocuk bizim değildir"** demesi arasında ne fark varsa, **"Bugün dinletmeğe yeltenilen musiki *yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır*"** demekle **"Bugün acuna**

dinletmeye yeltenilen musikî *<u>bizim değildir</u>*" demek arasında da aynı fark vardır ve Atatürk, **"bizim değildir"** diye biten ikinci tür cümleyi, ne Mecliste yaptığı o günkü konuşmasında ne de bir başka zamanda ya da yerde hiçbir zaman söylememiştir.

O hâlde Atatürk'e atfedilip (yüklenip) müzik yaşamımıza hançer gibi sokularak ciddi algı çarpıklıklarına neden olan ve (Ziya Gökalp'in 1923 yılında yazdıklarını resmileştirir nitelikteki görüntüsüyle) kendi müziğimizin dışlanmasına yol açan bu söz, nereden çıkmış, kimler tarafından nasıl yaygınlaştırılmıştır?

Gerçekler tüm ayrıntı ve belgeleriyle aşağıda sunulmuştur.

Atatürk tarafından yapılmış olan konuşmanın aslı

ATATÜRK (aşağıda sunduğum TBMM Zabıt Ceridesinin 4. sayfasında açıkça görüleceği üzere) 1 Kasım 1934 Perşembe günü TBMM IV. Dönem 4. Toplanma Yılını Açış Konuşmasında **"Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musiki <u>bizim değildir</u>" *de*ğil!** : **"Bugün dinletmeğe yeltenilen musiki <u>yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır</u>"** demiştir. *(Belge 1 b, c)*

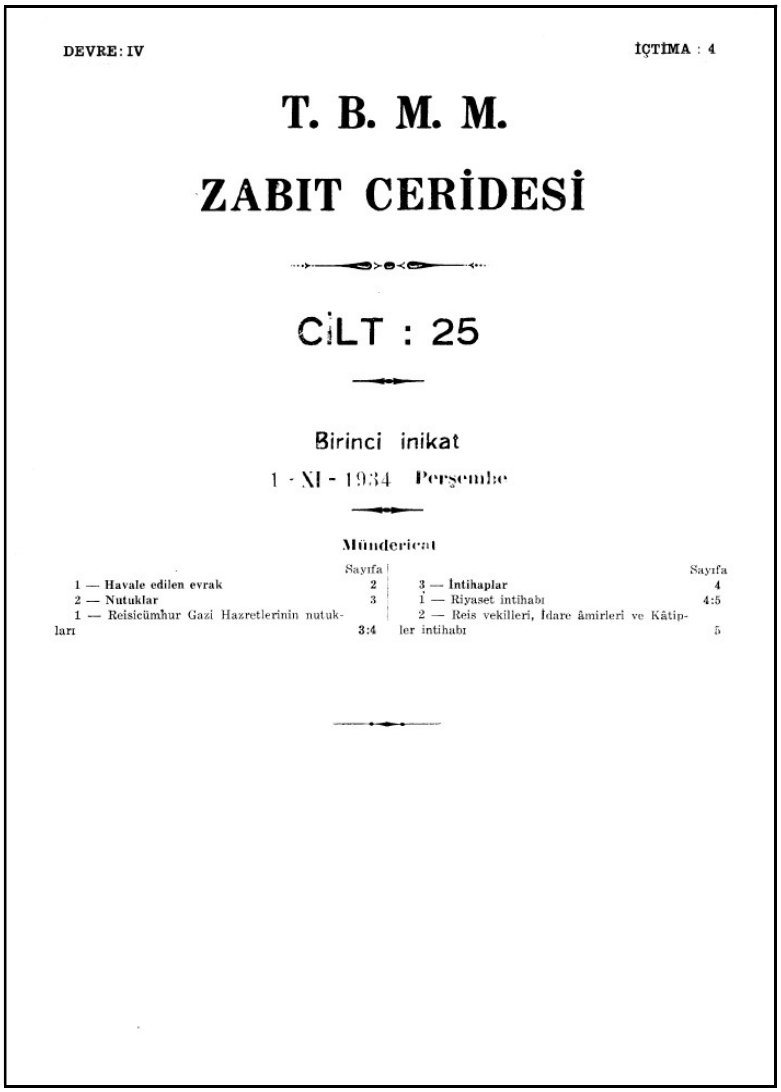

DEVRE: IV İÇTİMA : 4

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

CİLT : 25

Birinci inikat

1 - XI - 1934 Perşembe

Mündericat

	Sayıfa
1 — Havale edilen evrak	2
2 — Nutuklar	3
1 — Reisicümhur Gazi Hazretlerinin nutukları	3:4
3 — İntihaplar	4
1 — Riyaset intihabı	4:5
2 — Reis vekilleri, İdare âmirleri ve Kâtipler intihabı	5

Belge 1a 1 Kasım 1934 TBMM Zabıt Ceridesi, (küçültülmüş) Kapak görseli

diği uyanıklığı övgülerle anarım.

*
* *

Ulusun, ulus gençlerinin, çocuklarının sağlıkları, sağlamlıkları, gürbüzlükleri; üzerine düştüğümüz çok gerekli bir diriklik iştir. (Sağlık soysal yardım bakanlığının) bu yönden bize kıvanç verecek yolda çalışmakta olduğunu görmekteyiz (Alkışlar).

*
* *

Kültür işlerimiz üzerine, ulusça gönüllerimizin titrediğini bilirsiniz. Bu işlerin başında da Türk tarihini, doğru temelleri üstüne kurmak; öz türk diline, değeri olan genişliği vermek için candan çalışılmakta olduğunu söylemeliyim. Bu çalışmaların göz kamaştırıcı verimlere ereceğine şimdiden inanabilirsiniz (Alkışlar).

*
* *

Arkadaşlar,

Güzel sanatların hepsinde, ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini istediğinizi bilirim. Bu, yapılmaktadır. Ancak, bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan türk musikisidir (Alkışlar). Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrıyabilmesidir.

Bu gün dinletmeğe yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz (Okay sesleri, alkışlar). Ulusal; ince duyguları, düşünceleri anlatan; yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları, bir gün önce, genel son musiki kurallarına göre islemek gerektir. Ancak; bu güzeyde, türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musiki de yerini alabilir.

Kültür işleri bakanlığının buna değerince özen vermesini, kamunun da bunda ona yardımcı olmasını dilerim.

*
* *

Arkadaşlar,

Uluslar arası siyasa acunu; geçen yıl içinde korunma kaygısına düştü; bu yüzden bütün ülkelerde silâhlanmaya hız verildi.

Cümhuriyet Hükûmeti de, bundan dolayı, bir yandan, ulusal koruma gücünü pekiştirmiye çalışırken, bir yandan da barışın sarsılmaması için, ulusların birlikte çalışmasına umut veren yoldan ayrılmamak uğrunda elinden geleni esirgememiştir (Sürekli alkışlar).

Cümhuriyet Türkiyesinin, dostluklarına çözülmez bağlılığı, geçmiş yıllarda, türlü işlerde denenmiştir (Okay sesleri, alkışlar). Ulusumuzun acunca tanınmış özlüğünün gereği de karşılıklı verilmiş sözü tutmaktır (Alkışlar). Buna ne türlü özenildiği, bundan böyle de özeneleceği bellidir.

Balkan antlaşması, (Sürekli alkışlar) Balkan Devletlerinin, birbirinin varlıklarına özel saygı beslemesini göz önünde tutan mutlu bir belgedir (Alkışlar).

Bunun, sınırların korunmasında, gerçek bir değeri olduğu besbellidir.

Ankarada toplanmış olan «Balkan antlaşma divanının» verimli, yerinde çalışmasını ulusumuz sevgi ile karşıladı (Alkışlar).

Arkadaşlar,

Ulusumuz, genel ökonomik, genel siyasal karşılıklığı büyük olgunlukla karşılamıştır, kendine gösterilen yolun doğruluğunu anlamıştır, yeniden çıkabilecek güçlükleri yenmeye de anık olduğunu göstermiştir (Okay sesleri, alkışlar).

Son belediye seçimlerinde, rey kullanabilecek olanların, yüzde yetmiş beşinden çoğu, reylerini kullanmışlardır.

Ulusun, içerde birliğinin, hem belli, hem denenmiş, olması, gelecek için, en büyük güvençtir (Okay sesleri, alkışlar).

Arkadaşlar,

Dördüncü Büyük Millet Meclisi, ulus birliğinde, Devlet siyasasında yüksek çalısma değerini göstermiştir. Bu toplantı yılındaki çalışmalarınız sırasında, size gelecek ulus işleri için de, en doğru yolları bulup göstereceğinize güvenimiz vardır. Toplantımız kutlu olsun (Sürekli alkışlar).

3 — İNTİHAPLAR

1 — Riyaset intihabı

REİS — Ruznamede intihaplar kısmının birinci maddesi Riyaset intihabıdır. Yüksek Meclise bir Reis intihap edeceksiniz. Bu, gizli rey ile olacaktır. İsimler okundukça buradan geçerek kutulara reylerinizi atarsınız.

(Reyler toplandı)

Reyleri tasnife; Refik Şevket B. (Manisa), Şevket B. (Gümüşane), Nabi Rıza B. (Çorum) kura ile seçildi.)

REİS — Reylerin neticesini arzedeceğim. Tasnife memur üç arkadaşın mazbatasını okuyorum.

Tasnif neticesinde, 264 azanın reye iştirak ederek Balıkesir mebusu Kâzım Paşa Hazretlerine müttefikan rey verdikleri ve müstenkif bulunmadığı görülmüştür.

O halde Balıkesir mebusu Kâzım Paşa Hazretleri ittifakla Büyük Millet Meclisine Reis olarak seçilmişlerdir (Alkışlar).

Belge 1b 1 Kasım 1934 TBMM Zabıt Ceridesi, s.4. *(Türk müziğiyle ilgili bölüm. 1. sütun, 3, 4 ve 5. paragraflar.)*

Arkadaşlar,

Güzel sanatların hepsinde, ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini istediğinizi bilirim. Bu, yapılmaktadır. Ancak, bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan türk musikisidir (Alkışlar). Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrıyabilmesidir.

Bu gün dinletmeğe yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz (Okay sesleri, alkışlar). Ulusal; ince duyguları, düşünceleri anlatan; yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları, bir gün önce, genel son musiki kurallarına göre islemek gerektir. Ancak; bu güzeyde, türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musiki de yerini alabilir.

Kültür işleri bakanlığının buna değerince özen vermesini, kamunun da bunda ona yardımcı olmasını dilerim.

Belge 1c (Belge 1b Detay) Türk müziğiyle ilgili bölüm. 1. sütun, 3.,4. ve 5 paragrafların büyütülmüş görüntüsü.

1 Kasım 1934 tarihli TBMM Zabıt Ceridesinin 4. sayfasında yer alan yukarıdaki konuşma metni, yeni imla kurallarına göre yapılmış çok küçük yazım değişiklikleriyle, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü tarafından 1989 yılında yayımlanmış olan ***Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri'***nde de (*C.I,s.396)* bire bir tekrar edilmiştir.

396 ATATÜRK'ÜN SÖYLEV VE DEMEÇLERİ

Arkadaşlar!

Güzel sanatların hepsinde, ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini istediğinizi bilirim. Bu, yapılmaktadır. Ancak bunda en çabuk en önde götürülmesi gerekli olan Türk musikisidir (alkışlar). Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrıyabilmesidir.

Bugün dinletmeğe yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz (okay sesleri, alkışlar). Ulusal; ince duyguları, düşünceleri anlatan; yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları bir gün önce, genel son musiki kurallarına göre işlemek gerektir. Ancak; bu güzeyde, Türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musikide yerini alabilir.

Kültür İşleri Bakanlığının buna değerince özen vermesini, kamunun da bunda ona yardımcı olmasını dilerim.

Belge 2 ***Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri,*** Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları, 1989, C.I, s.396 1 Kasım 1934 TBMM'de yaptığı konuşmanın Türk Müziğiyle ilgili bölümü.

Atatürk tarafından 1 Kasım 1934 Perşembe günü TBMM'de yapılan 4. Toplanma yılı açış konuşmasının doğru metnini kesin olarak ortaya koyan bu iki resmî belge dışında, o tarihlerdeki gazete haberlerinde de konuya geniş yer verilmiş olup gazetelerde yayınlanan konuşma metninin de TBMM Zabıt Ceridesi'yle aynı olduğu görülmektedir. Örneğin o dönemdeki bazı gazeteler, İcra Vekilleri Heyeti (Bakanlar Kurulu) kararı uyarınca 29 Ekim 1934 - 7 Kasım 1934 tarihleri arasında 10 gün süreyle kapalı olduğundan, 1 Kasım 1934 tarihli meclis toplantısından sonraki ilk yayınını 7 Kasım 1934'te yapabilen **Zaman Gazetesinin** anılan tarihteki sayısında, Atatürk'ün TBMM'de yaptığı konuşma metni tam olarak verilmiş olup (aşağıda görüldüğü üzere) Meclis Zabıt Ceridesi'yle bire bir örtüşmektedir:

Sene: I Numara: 140

Abone Şeraiti

Türkiye için		Hariç için	
1 senelik	1200 Kr.		2500 Kr.
6 aylık	600		1300
3	375		700
1	125		—

Nuruosmaniye, Şeref Sokağı. TELEFON: 20520

ZAMAN

Matbaai Ebüzziya, İstanbul

Bu nüsha gazetemize eklidir, ayrıca satılmaz

Matbaai Ebüzziya, İstanbul

Çarşamba 7 Teşrinisani 1934

Bu nüshamızı müvezzilerden parasız isteyiniz

Gazi Hazretlerinin Mecliste iradettikleri nutuk

Yurtta çok gerekli işler görülmüştür

"Dış işlerdeki çalışmalarımız da genel sıyasanıza, ulusal ülkümüze uygun başarılmıştır,,

Balkan antlaşması, Balkan Devletlerinin birbirinin varlıklarına özel saygı beslemesini göz önünde tutan belgedir. Sınırların korunmasında gerçek bir değeri olduğu kesbellidir. — Bugün dinletmeğe yeltenilen musiki yüzağartacak değerde olmaktan uzaktır,,

Büyük Millet Meclisi, 1 Teşrini-evvel Perşembe günü saat 15 de, dördüncü intihap devresinin dördüncü içtima senesine Reisicümhur Hazretlerinin mutat nutuklarile açılmıştır.

Bu münasebetle meclis bu gibi büyük günlere mahsus fevkalâde bir manzara arzediyordu.

Localarla içtima salonunda ayrılmış olan yerlerde vekâletler müsteşarı ve umum müdürlerile milli ve ecnebi müessesesler müdürleri ve davetli dinliyenlerle hınca hınç dolu idi.

Elçiler locasında büyük ve orta elçiler, Reisicümhur Hazretlerine mahsus localarda ise Balkan itilâf hükümetleri Hariciye Nazırları M. Maksimos, M. Titülesku, M. Puriç ile Yunan İktisat Nazırı M. Pesmazoğlu ve refakatlerindeki

Gazi Hazretleri ve Kâzım Paşa Cümhuriyet bayramında yapılan resmigeçidi temaşa ediyorlar

kürsüye gelen Kâzım Paşa şu nutku söylemiştir:

"— Beni tekrar reislige seçtiginizden dolayı çok teşekkür ederim. İşe başlarken size çok degerli yardımlarınıza güveniyorum. Hepinizi saygı ve sevgi ile selâmlarım.

Müteakiben reis vekilliklerine seçilmiş olan Refet, Esat ve Hasan Beyler de bu intihaptan dolayı Meclise teşekkürlerini bildirmiştir.

Gazi Hazretlerinin nutukları

Reisicümhur Hazretleri, Büyük Millet Meclisinin dördüncü içtima devresinin dördüncü toplanma yılını açarken aşağıdaki nutku irat buyurmuşlardır:

"— Büyük Millet Meclisinin sayın üyeleri,

Büyük Millet Meclisinin dördüncü devresinin dördüncü toplanma yılını açarken, ulusun değerli vekillerine saygılarımı sunarım.

Gazi Hazretleri ve Kâzım Paşa Cümhuriyet bayramında yapılan resmigeçidi temaşa ediyorlar

Makedonya komitesi nedir?

Bir Fransız muharririnin mahut Makedonya Komitesi hakkındaki mühim hatıratı

Bir Fransız mecmuasında Makedonya Komitesi hakkında bir muharririn verdiği malûmatı ve resimleri calibi dikkat gördüğümüz cihetle aynen naklediyoruz

1903 de Makedonyada Türkler aleyhinde neler yapmışlar

Belge 3a 7 Teşrîni sânî (Kasım) 1934 tarihli ***Zaman Gazetesi*** 1. sayfa *(Haberin ayrıntıları Belge 3b'dedir)*

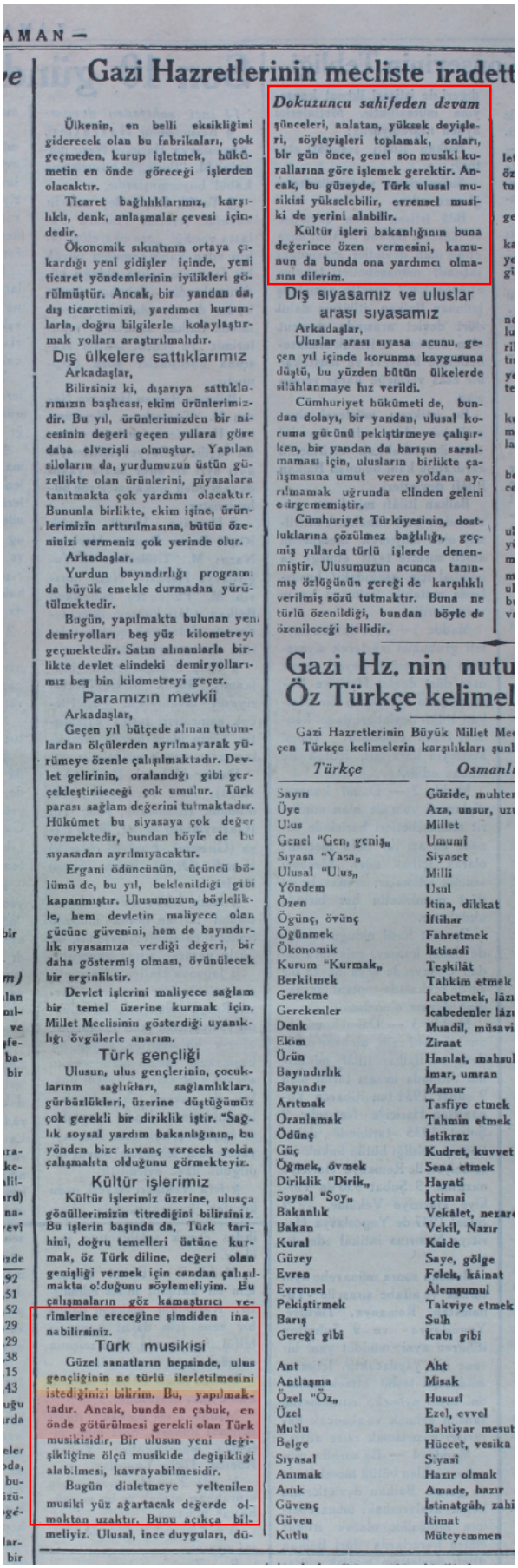

AMAN —

Gazi Hazretlerinin mecliste iradett

Ülkenin, en belli eksikliğini giderecek olan bu fabrikaları, çok geçmeden, kurup işletmek, hükümetin en önde göreceği işlerden olacaktır.

Ticaret bağlılıklarımız, karşılıklı, denk, anlaşmalar çevesi içindedir.

Ökonomik sıkıntının ortaya çıkardığı yeni gidişler içinde, yeni ticaret yöndemlerinin iyilikleri görülmüştür. Ancak, bir yandan da, dış ticarctimizi, yardımcı kurumlarla, doğru bilgilerle kolaylaştırmak yolları araştırılmalıdır.

Dış ülkelere sattıklarımız

Arkadaşlar,

Bilirsiniz ki, dışarıya sattıklarımızın başlıcası, ekim ürünlerimizdir. Bu yıl, ürünlerimizden bir nicesinin değeri geçen yıllara göre daha elverişli olmuştur. Yapılan siloların da, yurdumuzun üstün güzellikte olan ürünlerini, piyasalara tanıtmakta çok yardımı olacaktır. Bununla birlikte, ekim işine, ürünlerimizin arttırılmasına, bütün özeninizi vermeniz çok yerinde olur.

Arkadaşlar,

Yurdun bayındırlığı programı da büyük emekle durmadan yürütülmektedir.

Bugün, yapılmakta bulunan yeni demiryolları beş yüz kilometreyi geçmektedir. Satın alınanlarla birlikte devlet elindeki demiryollarımız beş bin kilometreyi geçer.

Paramızın mevkii

Arkadaşlar,

Geçen yıl bütçede alınan tutumlardan ölçülerden ayrılmayarak yürümeye özenle çalışılmaktadır. Devlet gelirinin, oralandığı gibi gerçekleştiriieceği çok umulur. Türk parası sağlam değerini tutmaktadır. Hükümet bu siyasaya çok değer vermektedir, bundan böyle de bu siyasadan ayrılmıyacaktır.

Ergani ödüncünün, üçüncü bölümü de, bu yıl, beklenildiği gibi kapanmıştır. Ulusumuzun, böylelikle, hem devletin maliyece olan gücüne güvenini, hem de bayındırlık siyasamıza verdiği değeri, bir daha göstermiş olması, övünülecek bir erginliktir.

Devlet işlerini maliyece sağlam bir temel üzerine kurmak için, Millet Meclisinin gösterdiği uyanıklığı övgülerle anarım.

Türk gençliği

Ulusun, ulus gençlerinin, çocuklarının sağlıkları, sağlamlıkları, gürbüzlükleri, üzerine düştüğümüz çok gerekli bir diriklik iştir. "Sağlık soysal yardım bakanlığının„ bu yönden bize kıvanç verecek yolda çalışmalıta olduğunu görmekteyiz.

Kültür işlerimiz

Kültür işlerimiz üzerine, ulusça gönüllerimizin titrediğini bilirsiniz. Bu işlerin başında da, Türk tarihini, doğru temelleri üstüne kurmak, öz Türk diline, değeri olan genişliği vermek için candan çalışılmakta olduğunu söylemeliyim. Bu çalışmaların göz kamaştırıcı verimlerine ereceğine şimdiden inanabilirsiniz.

Türk musikisi

Güzel sanatların hepsinde, ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini istediğinizi bilirim. Bu, yapılmaktadır. Ancak, bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan Türk musikisidir, Bir ulusun yeni değişikliğine ölçü musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir.

Bugün dinletmeye yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusal, ince duyguları, dü-

Dokuzuncu sahifeden devam

şünceleri, anlatan, yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları, bir gün önce, genel son musiki kurallarına göre işlemek gerektir. Ancak, bu güzeyde, Türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musiki de yerini alabilir.

Kültür işleri bakanlığının buna değerince özen vermesini, kamunun da bunda ona yardımcı olmasını dilerim.

Dış siyasamız ve uluslar arası siyasamız

Arkadaşlar,

Uluslar arası siyasa acunu, geçen yıl içinde korunma kaygusuna düştü, bu yüzden bütün ülkelerde silâhlanmaye hız verildi.

Cümhuriyet hükümeti de, bundan dolayı, bir yandan, ulusal koruma gücünü pekiştirmeye çalışırken, bir yandan da barışın sarsılmaması için, ulusların birlikte çalışmasına umut veren yoldan ayrılmamak uğrunda elinden geleni esirgememiştir.

Cümhuriyet Türkiyesinin, dostluklarına çözülmez bağlılığı, geçmiş yıllarda türlü işlerde denenmiştir. Ulusumuzun acunca tanınmış özlüğünün gereği de karşılıklı verilmiş sözü tutmaktır. Buna ne türlü özenildiği, bundan böyle de özenileceği bellidir.

Gazi Hz. nin nutu
Öz Türkçe kelimel

Gazi Hazretlerinin Büyük Millet Me
çen Türkçe kelimelerin karşılıkları şunl

Türkçe	*Osmanl*
Sayın	Güzide, muhter
Üye	Aza, unsur, uz
Ulus	Millet
Genel "Gen, geniş„	Umumî
Siyasa "Yasa„	Siyaset
Ulusal "Ulus„	Millî
Yöndem	Usul
Özen	İtina, dikkat
Öğünç, övünç	İftihar
Öğünmek	Fahretmek
Ökonomik	İktisadî
Kurum "Kurmak„	Teşkilât
Berkitmek	Tahkim etmek
Gerekme	İcabetmek, lâzı
Gerekenler	İcabedenler lâzı
Denk	Muadil, müsavi
Ekim	Ziraat
Ürün	Hasılat, mahsul
Bayındırlık	İmar, umran
Bayındır	Mamur
Arıtmak	Tasfiye etmek
Oranlamak	Tahmin etmek
Ödünç	İstikraz
Güç	Kudret, kuvvet
Öğmek, övmek	Sena etmek
Diriklik "Dirik„	Hayatî
Soysal "Soy„	İçtimaî
Bakanlık	Vekâlet, nezar
Bakan	Vekil, Nazır
Kural	Kaide
Güzey	Saye, gölge
Evren	Felek, kâinat
Evrensel	Âlemşumul
Pekiştirmek	Takviye etmek
Barış	Sulh
Gereği gibi	İcabı gibi
Ant	Ahd
Antlaşma	Misak
Özel "Öz„	Hususî
Üzel	Ezel, evvel
Mutlu	Bahtiyar mesut
Belge	Hüccet, vesika
Siyasal	Siyasî
Anımak	Hazır olmak
Anık	Amade, hazır
Güvenç	İstinatgâh, zahi
Güven	İtimat
Kutlu	Müteyemmen

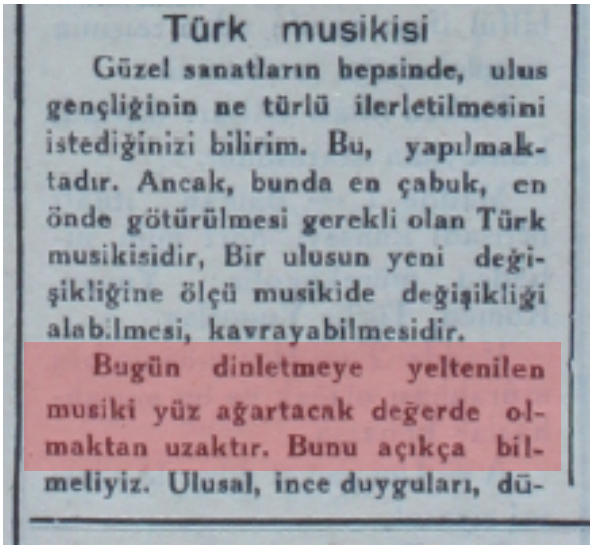

Türk musikisi

Güzel sanatların hepsinde, ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini istediğinizi bilirim. Bu, yapılmaktadır. Ancak, bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan Türk musikisidir, Bir ulusun yeni değişikliğine ölçü musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir.

Bugün dinletmeye yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusal, ince duyguları, dü-

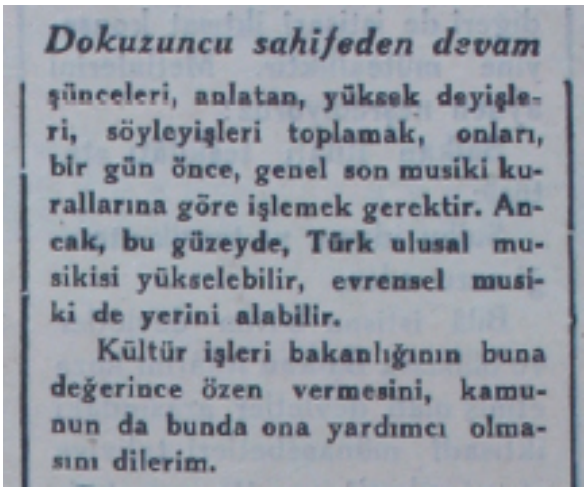

Dokuzuncu sahifeden devam

şünceleri, anlatan, yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları, bir gün önce, genel son musiki kurallarına göre işlemek gerektir. Ancak, bu güzeyde, Türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musiki de yerini alabilir.

Kültür işleri bakanlığının buna değerince özen vermesini, kamunun da bunda ona yardımcı olmasını dilerim.

Tıpkı zaman gazetesi gibi 10 gün süreyle kapalı olduğu için, söz konusu Meclis Toplantısından sonraki ilk yayınını 7 Kasım 1934'te yapan **Cumhuriyet Gazetesinin** o günkü sayısında da, Atatürk'ün Meclis'teki konuşması özetlenerek aktarılmış ve konuşmanın müzikle ilgili bölümünde *(bkz. alttaki kupür 2. sütun)* ***"…Reisicumhur Hazretleri bu arada Türk musikisi diye dinletilen musikinin yüz ağartacak dereceden çok uzak olduğuna da işaret eylemişlerdir"*** yorumu yapılmıştır.

Belge 3b Belge 3a'daki metnin devamı ve müzikle ilgili bölümü.

07 KASIM 1934

8

10 günlük hulâsa

Çıkmadığımız günlerin hâdiseleri

Cumhuriyet bayramı - Balkan Konseyinin içtimaı - Meclisin açılması ve Gazi Hz.nin nutukları

«Cumhuriyet» on gün süren mecburî bir tatilden sonra tekrar intişare başlarken, çıkmadığı günlerde cereyan eden belli başlı hâdiselerden muhterem karilerine malûmat vermeği vazife addetmiştir. Bu on günün ehemmiyetli dahilî vak'alarını tarih sırasile aşağıda bulacaksınız. [Haricî hâdiselerin hulâsası «Siyasî icmal» sütunumuzdadır.]

28 teşrinievvel, pazar — İstanbula gelen Rumen Hariciye Nazırı M. Titulesko beyanatta bulunarak Küçük İtilâf ve Balkan itilâfının ayni emellerde çalışmakla beraber birleşmesinin mutasavver olmadığını söylemiştir.

Ayni gün Yunan Hariciye Nazırı M. Maksimosla İktısat Nazırı M. Pesmazoğlu Atinadan, Yugoslavya Hariciye Nazır muavini M. Puriç Belgrattan gelerek M. Titu - tebarüz ettirmişlerdir. Millî ve içtimaî meselelere temas eden Reisicumhur Hazretleri bu arada Türk musikisi diye dinletilen musikinin yüz ağartacak dereceden çok uzak olduğuna da işaret eyle - mişlerdir. Bu işaretten ilham alan Ankara ve İstanbul radyoları neşriyat programlarından derhal alaturka kısmı çıkarmışlardır. Bu kararın halk türkülerine şümulü yoktur.

Reisicumhur Hz. Mecliste senelik nutuklarını söylüyorlar

Belçika heyeti Çankayada

Ankarada Balkan antandı konseyinin içtimaı devam etmektedir. Balkan Hariciye Nazırları şerefine ziyafetler verilmiştir.

2 teşrinisani, cuma —. Balkan antandı konseyi çalışmasını bitirerek mühim bir tebliğ neşretmiştir. Konsey Ankara içtimaında ilk vazifesinin, büyük Türk milletinin Cumhuriyet bayramına iştirak olduğunu bilhassa kaydettikten sonra beynelmilel siyaseti ve

Belge 4 7 Teşrîni sânî (Kasım) 1934 tarihli ***Cumhuriyet Gazetesi*** 8. sayfa

7 Teşrinisani 1934

On gün zarfında olanlar

Gazetemizin çıkmadığı günler zarfında vuku bulan siyasi hadiselerin en mühimi Balkan hariciye nazırlarının Ankaraya vuku bulan ziyaretleri ve bu münasebetle yaptıkları toplantılarda dört Balkan devleti arasındaki noktai nazar birliğinin bir defa daha tezahür etmesidir.

Romanya hariciye nazırı M. Titülesco 27 teşrinievvelde, Yunan hariciye ve iktisat nazırlarile Yugoslavya hariciye nazır muavini 28 teşrinievvelde şehrimize gelmişler ve geldiklerinin ertesi günü Ankaraya giderek cumhuriyet bayramı merasiminde hazır bulunmuşlardır

Balkan hariciye nazırları Ankarada beş gün kalmışlar ve Reisicumhur Gazi Hz. 31 teşrinievvelde misafir hariciye nazırlarının şerefine bir çay ziyafeti vermişlerdir.

Balkan anlaşma konseyi 2 teşrinisanide yaptığı son toplantı sonunda bir tebliğ neşretmiştir. Bu tebliğin hülâsası şudur:

Konsey, müzakerat esnasında, umumi siyaseti ve bunun Balkanlar üzerinde muhtemel akislerini tetkik etmiştir.

Konsey müttefikan şu neticeye varmıştır ki yalnız salâh Balkanlarda bir tehlikeye maruz olmamakla kalmıyacak, fakat eğer başka bir tarafta böyle bir tehlike çıkarsa Balkan itilâfı, kendi faaliyetinin diğer sahaperver mesaisini feshiyeti ile telâfi neticesi olarak, kendi muhitinde vaziyete hâkim kalacaktır.

Konsey bu toplantıda Balkan itilâfı statüsünü de vücuda getirmiştir. Bu statüye göre Balkan itilâfı şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle de idare edici heyet olarak dört devlet hariciye nazırları konseyine malik olmakla beraber, yardımcı teşkilât olarak bir de daimi kitabet ve istişari iktisat konseyi bulunacaktır.

İktisadi konsey dört devlet tarafından tayin olunacak murahhaslardan teşekkül edecek, bu konsey 1935 mayısından evvel Bükreşte toplanarak:

1 — Balkan itilâfını imzalamış devletler arasında iktisadi ve ticari münasebetlerin kuvvetlendirilmesi, 2 — Balkan arası münakale yollarının hassaten Tuna ve Karadenizden istifade ederek Balkan ve merkezi Avrupa devletlerinin Asya ile olan mübadelelerini faallendirecek yollar ile diğer bahri irtibat yollarının imkişafı, 3 — Ecnebi memleketlerde bir Balkan bankası ihdası imkânı, 4 — Alelûmum turizm hakkında bir rapor hazırlıyacaktır.

Gazi Hz. nin nutukları

Reisicumhur Gazi Hz. Büyük Millet Meclisinde 1 teşrinisani celsesinde mutat senelik nutkunu söylemiştir. Gazi Hz. bu nutuklarında iktisadi meselelerde tevakkuf ederek sanayi programımızı durmadan yürütmekte olduğumuzu, tasarlanan fabrikalardan çoğunun temelleri atıldığını, ülkenin en belli eksikliğini giderecek olan bu fabrikaları çok geçmeden kurup işletmek hükümetin en önde göreceği işlerden olacağını kaydeylemişlerdir.

Reisicumhur Hz. ticaret işlerimizde görülen iyilikleri işaret ettikten sonra dış ticaretimizi yardımcı korumalarla, doğru bilgilerle kolaylaştırmak yolları araştırılması lüzumunu. Türk parasının kıymetini muhafaza etmekte bulunduğunu, Türk tarihini doğru temelleri üstüne kurmak, öz Türk diline değeri olan genişliği vermek için çalışıldığını söylemişler, ve Türk musikisinden bahisle «bugün dinletmeye yeltenen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz» buyurmuşlardır.

Gazi Hz. harici siyasetimizden bahsederek Cumhuriyet Türkiyesinin dostluklarına çözülmez bağlılığı, geçmiş yıllarda türlü işlerde denenmiş olduğunu işaret eylemişler, Balkan antlaşmasından ve son belediye intihabatından da bahsetmişlerdir.

Türk - Yunan ticaret anlaşması

Yunan hariciye ve iktisat nazırları Ankarada ikametleri esnasında İsmet paşa Hz. ile ve Türk meslektaşlarile müteaddit konuşmalar yapmışlardır.

Bu konuşmalar esnasında Türk ve Yunan vekilleri, tütün ve kuru üzümün satış ve nevilerinin düzeltilmesi hususlarının bir teşkilâta bağlanmasını görüşmüşlerdir.

Bu neticeyi temin için masrafı iki hükümet tarafından verilecek bir Elen - Türk muhtelit tetkik komisyonunun teşkilinde ve ilk toplantısını 15 kânunuevvelde Ankarada yapmasında mutabık kalınmıştır.

Bir ticaret anlaşması akti için yapılan müzakereler pek müsait bir zihniyetle devam etmekte ve yakın bir anlaşmıya varılacağı anlaşılmaktadır.

Müteferrik haberler

İstanbul yeni şehir meclisi, 1 teşrinisanide toplanmıştır. Nakiye hanım müstesna olmak üzere daimi encümen âzası tamamen değişmiş ve yerlerine yeni âza seçilmiştir.

Belçika kralı Leopolt Hz. nin tahta oturmasını tebliğe gönderilen Belçika heyeti Ankaraya gitmiş ve Reisicumhur Gazi Hz. tarafından kabul edilmiştir.

Ankarada emniyet abidesinin ve millî iktisat ve tasarruf cemiyeti tarafından sergi evinde tertip edilen yerli mallar sergisinin açılış resimleri yapılmıştır.

Mühim harici vakalar da şunlardır: Fransız kanunu esasisinde ve bilhassa âyan meclisinin muvafakatı alınmadan icabında parlâmentonun feshedilmesi hakkında M. Doumerg tarafından yapılması istenen tadiller meselesinde bir anlaşma hasıl olmuş, radikal sosyalist fırkası reisi M. Heryo, fırka arkadaşlarını bu tadilâtın icrası lüzumuna kandıracağına dair söz vermiştir.

İngilterede yapılan belediye intihabında işçi fırkası 438 âzalık kazanmış ve bu âzalıkların 394 nü muhafazakârların elinden almıştır.

İşçi fırkasının belediye intihabatındaki bu muvaffakıyeti mevzii sayılıyor ve kabinenin istikbâline müessir olmıyacağı söyleniyor.

Deniz silâhlarının tahdidi için Londra, Vaşington ve Tokyo kabineleri arasında yapılan hazırlık müzakereleri, Japonyanın deniz silâhlarında katî bir müsavat istemesi yüzünden çıkmaza girmiştir.

Amerika hükümeti de üssübahrilerden mahrum olduğunu ileri sürerek büyük zırhlıların idamesinde şiddetle ısrar ediyor.

Urfada otel ve sinema

Urfa (Hususi) — Belediyenin yaptırdığı ve üstünü açık bıraktırdığı otel ve sinema binalarının üstünün kapatılmasına başlanılmıştır. Belediye dairesile belediye bahçesinin bitişiğinde olan bu bina Urfanın en büyük ve güzel binasıdır.

Yapı işleri biterse bu kış sinema salonu işletilecektir.

Belge 5 7 Teşrîni sânî (Kasım) 1934 tarihli ***Akşam Gazetesi,*** s.6

7 Teşrîni sânî (Kasım) 1934 tarihli **Akşam Gazetesi** s.6, 1.sütunun sonundan başlayıp 2. sütunun başında biten cümlede:

"Reisicumhur Hz. … Türk musikisinden bahisle 'bugün dinletmeye yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz' buyurmuşlardır." denmiştir.

Atatürk'e atfedilen *"Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musikî bizim değildir"* sözünün kaynağı

Atatürk tarafından hiçbir zaman ve hiçbir yerde söylenmemiş olan bu söz, ***"Atatürk'ün el yazısı* olduğu"** öne sürülerek, **1 Ocak 1945** tarihli **Radyo Dergisi**'nin (*Belge 6a*) 4. sayfasında *(Belge: 6b)* yayınlanmış olan **Cevad Memduh ALTAR** (1902-1995) imzalı aşağıdaki yazıdan kaynaklanmıştır. Anılan dergideki ***"Yeni Türk Müziğine Doğru"*** başlıklı yazısında Altar, ***"Türk inkılâbının baş Önderi Atatürk, yeni Türk müziğine olan ihtiyacı ne kadar candan duymuş olmalı ki, Büyük Millet Meclisinin 1934 yılı açılış nutkunda aynen şöyle demişti:"*** diyerek Belge: 6b'de görülen açıklamaları yapmış ve yazısının sağ tarafına da (alt alta iki sayfa hâlinde) "**Atatürk'ün el yazısı"** olduğunu belirttiği bir el yazısı koyup *(Belge: 6b ve 6d),* o yazıların altına da ***"Ebedî Şef Atatürk'ün yeni Türk müziğinin ana hatlarını çizen elyazıları"*** ve ***"(Millet Meclisinin 1934 yılı açılış nutkundan)"*** notlarını düşmüştür. *(Belge: 6e)*

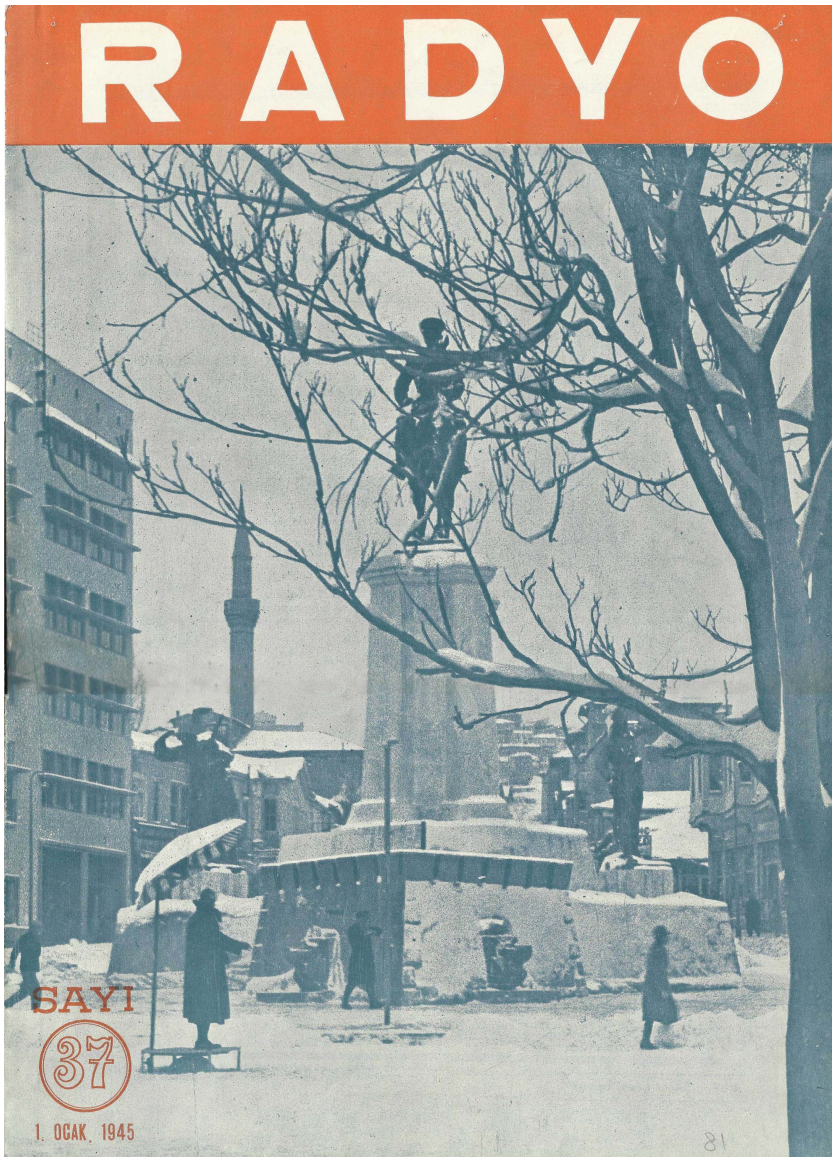

Belge 6a Söz konusu **Radyo** dergisinin kapağı: (Anılan dergi 24 x 33.5 cm. boyutlarında olup, kapak görseli küçültülerek verilmiştir.)

Veni Türk Müziğine Doğru

Yazan: Cevad Memduh ALTAR

Daha bu işin başlangıcındasınız. İleride daha büyük muvaffakiyetler kazanabilmek için, hergün biraz daha çoğalan gayretle çalışmalısınız !

Millî Şef'imizin Konservatuvar gençliğine hitabı.

Güzel sanatların hiçbiri, başladığı yerde durmaz. Sanat, içinde bulunduğu devrin duyuş ve ifade ediş hususiyetini, gelecek devrin yaratma ruhuna intibak ettirilmekle, kültür tarihine yeni, taze unsurlar kazandırmış olur. Onun içindir ki, dünya müzik tarihini, 19 uncu asırdan bu yana, «Millî Müzik İnkılâpları Tarihi» diye de vasıflandırmak mümkündür. Nitekim Slav milletleri müzik inkılâbının en özlü safhası, bu asra tesadüf ettiği gibi, geçmiş devirlerin müzik muhtevasını, geleceğin sanat anlayışına lâyık bir hale sokmağa çalışan İspanyollar ile Macar'lar da, gene bu asırda, millî müziklerine kavuşmuşlardır. Diğer taraftan «Rönesans» boyunca yanyana inkişaf edememiş olan güzel sanatların, ilk olarak 19 uncu asır kültür tarihinde paralel yürümüş olduğunu unutmamak lâzım gelir. Daha ziyade resim, heykel ve mimarlık sanatlarının inkişafına müsait davranmış olan Rönesans'ta, müzik sanatiyle plâstik sanatlar arasında kendini hissettiren bir asırlık mesafe, müteakip devirlerde telâfi edilmiş, milletlerin, hele son iki asra inhisar eden bütün sanat meşgaleleri, tamamiyle paralel bir ritim içinde gelişme ve olgunlaşma imkânını elde etmiştir. Onun içindir ki, herhangi bir cemiyete mahsus muhtelif cins sanat meşgalelerini, bugün için, inkişaflarının muhtelif safhalarında görmeğe pek o kadar imkân kalmamıştır. Nitekim günün İngiliz edebiyatı ile, İngiliz müziğinin, İngiliz resmi ile İngiliz heykelinin, az çok aynı kaynaklardan beslenmesi, aynı vasıfları haiz olması bir zarurettir. Türk cemiyeti de, bünyesinin icabettirdiği sanat inkılâbını yapmakta olduğuna göre, muhtelif cins sanat faaliyeti arasındaki muhteva farkının, bir an önce ayarlanması, uzun mesafenin vakit kaybetmeden kapanması, düşünüş, duyuş ve ifade ediş hassalarımızın, günün icabettirdiği sanat kaynaklarından beslenmesi zaruridir. Geçmişin iftiharla anılan sanat âbideleri, geleceğe ancak hamle olmalıdır. Tarihin sanat vesikaları, geçmiş devirlerin klâsik güzelliğine şahadet eder; fakat yaşanılan ânı ifade edemez. Büyük Sinan'ın eşsiz âbidelerini hayretle anmak, verinde bir kadirşinaslık olur; fakat Sinan'ı tekrarlamak, geçmişi aynen taklitten başka birşey değildir. Halbuki Türk sanatının her safhası, yeni bir Sinan'a muhtaçtır.

Bir asra yakın ananesi olan Türk resmi, geçmişteki zevkimizin ince bir tezahürü olan Türk minyetürünü, bugün aynen tekrarlamak ihtiyacımı hissetmiyoruz. Türk ressamı, tarihi Türk resim sanatından mülhem bir anane iledir ki, günün sanatına irtibat imkânlarını arıyor; Türk resmini ancak bu yolda bir gelişme içinde kurabileceğine inanıyor. Bundan dolayı Türk ressamının, özlenen Türk müziğinden enaz bir asır ileride yer almış olmasına şaşmamalıdır. Bir milletin resimde 20 nci asra ulaşmışken, müzikte 18 inci asırdan ayrılamaması, tezatların en tehlikelisi olacağına göre, yeni Türk müziğini kurma yolundaki gecikmeyi telâfi çarelerine biran önce baş vurmak zaruretindeyiz. Onun içindir ki, Devlet, iki mühim sanat müessesemiz olan Radyomuzla, Konservatuvarımıza, lâyık olduğu ilgiyi göstermekte tereddüt etmiyor. Hele son yılların konser ve temsil faaliyeti, günün sanatına irtibat arama yolundaki gayreti tam olarak açığa vurmaktadır. Türk inkılâbının baş Önderi Atatürk, yeni Türk müziğine olan ihtiyacı ne kadar candan duymuş olmalı ki, Büyük Millet Meclisinin 1934 yılı açılış nutkunda aynen şöyle demişti: «... Güzel sanatların hepsinde, Ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini istediğinizi bilirim. Bu yapılmaktadır. Ancak bana kalırsa bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan, Türk musikisidir. Bir Ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir. Bugün acuna dinletmeğe yeltenilen musiki bizim değildir. Onun için o yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusal, ince duyguları, düşünceleri anlatan; yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları, birgün önce, genel son musiki kurallarına göre işlemek gerektir. Ancak, bu güzeyde Türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musikide yerini alabilir. Kültür İşleri Bakanlığının buna değerince özen vermesini, kamunun da, bunda ona yardımcı olmasını dilerim.» Atamız, bu nutuktan tam bir yıl sonraki Büyük Millet Meclisi açılış nutkunda ise, aynen şöyle demiştir: «... Türke ev bark olan heryer, sağlığın, güzelliğin, modern kültürün örneği olacaktır..

Ulusal musikimizi, modern teknik içinde yükseltme çalışmalarına, bu yıl daha çok emek verilecektir...

Ulusal kültür için pek lüzumlu olduğu gibi, arsulusal bilgiler bakımından da yüksek değeri belli olan Radyo işine önem vermemiz çok yerinde olur.» Atamızın iki ayrı nutkundan aldığımız bu mühim fıkralar da gösteriyor ki, kuruldukları gündenberi, aynı sevgi, aynı ilgi ile itina görmüş olan konservatuvarımızla, radyomuz, özlenen yeni Türk müziğine bizi heryıl biraz daha ulaştırmaktadır. Nietkim yeni Türk sanat neslinin az zamanda aldığı uzun mesafeden sevinç duyan Millî Şefimiz, Reisicumhurumuz Sayın İnönü de, Devlet Konservatuvarımın 1941 yılı opera temsillerine huzurlariyle şeref verdikten sonra, bu biricik müzik enstitümüzün beş yıl içinde idrak ettiği feyizli meyvayı şu cümlelerle övmüşler, yeni Türk müziği neslini şu cümlelerle mükâfatlandırmışlardır. «Görüyorum ki çok çalışmışsınız. Muvaffak oldunuz. Tebrik ederim. Sizden bu muvaffakiyetin daha büyüklerini bekleriz. Biz sabırlıyız. Sizin de sabır ve aşkla çalışmanızı isteriz.

Bu büyük sanata bir inkılâp hamlesi içinde başlamış bulunuyoruz. Bu sanat, sanatlarım en büyüğüdür. Bu sanatı ileri götürecek sizlersiniz. Israrla, bıkmadan, inkılâp ve sanat aşkıyla çalışacaksınız. Ve behemehal muvaffak olacaksınız. Ümidimiz sizlerdedir. Hepinizi tekrar tebrik ederim.» Görülüyor ki, Atamızın ve Millî Şefimizin irşadları ile, bizleri yeni Türk sanatına biran önce ulaştıracak müesseseler vaktinde kurulmuştur. Radyomuz ve Konservatuvarımız, herşeye rağmen özlenen Türk sanatını yaratma azmiyle çalışmaktadır. Elverir ki, bu yenileme işinde, kendimizi değil, genç nesli düşünelim; geçmiş devirlerin sanat hazinesinden, millî kaynaklarımızdan ne yolda faydalanılacağını iyi bilelim.

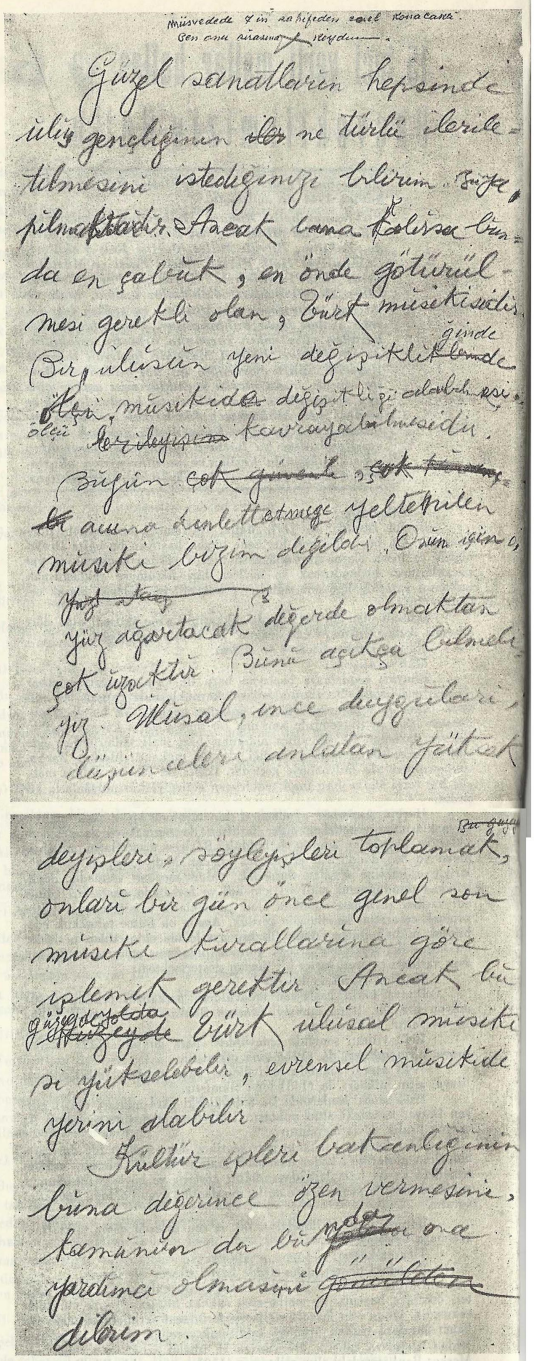

Ebedî Şef Atatürk'ün, yeni Türk müziğinin ana hatlarını çizen elyazıları. (Millet Meclisinin 1934 yılı açılış nutkundan)

Belge 6b Söz konusu Radyo dergisinin 4. sayfasındaki yazı: (Fotoğraf küçültülerek verilmiştir.)

maktadır. Türk inkılâbının baş Önderi Atatürk, yeni Türk müziğine olan ihtiyacı ne kadar candan duymuş olmalı ki, Büyük Millet Meclisinin 1934 yılı açılış nutkunda aynen şöyle demişti: «... Güzel sanatların hepsinde, Ulus gençliğinin ne türlü ileriletilmesini istediğinizi bilirim. Bu yapılmaktadır. Ancak bana kalırsa bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan, Türk musikisidir. Bir Ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir. Bugün acuna dinletmeğe yeltenilen musiki bizim değildir. Onun için o yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulu-

Belge 6c (Belge 6b detay) **"Atatürk tarafından TBMM 1934 yılı açış nutkunda söylendiğini"** ileri süren C.M.Altar imzalı yazının ilgili bölümü.

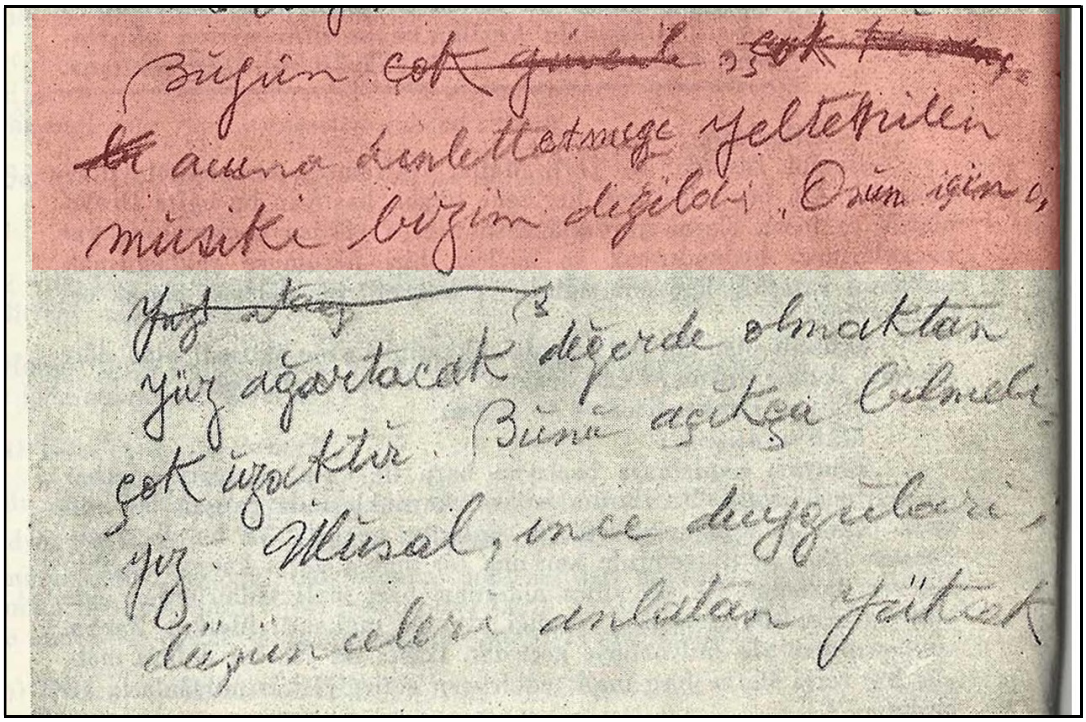
Bugün acuna dinlettetmeye yeltetilen
musiki bizim değildi. Onun için o
yüz ağartacak değerde olmaktan
çok uzaktır. Bunu açıkça bilmeli
yiz. Milsal, ince duygularını
düşünceleri anlatan yüksek

Belge 6d Belge 6b'de "Atatürk'ün el yazısı" olduğu belirtilen metinde, ***"Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musiki bizim değildir."*** *cümlesinin geçtiği bölüm.*

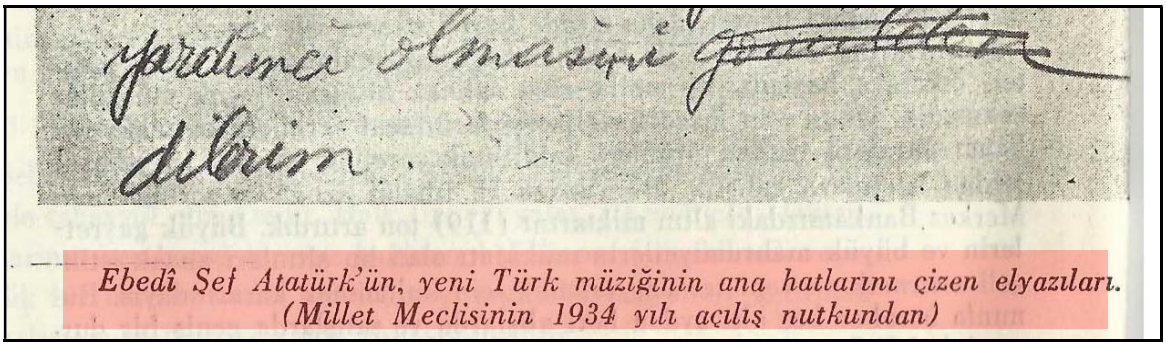
yardımcı olmasını
dilerim.

Ebedî Şef Atatürk'ün, yeni Türk müziğinin ana hatlarını çizen elyazıları.
(Millet Meclisinin 1934 yılı açılış nutkundan)

Belge 6e *C. M. ALTAR'ın "Atatürk'ün el yazısı" olduğunu belirttiği yazının altına düştüğü,* ***"Ebedî Şef Atatürk'ün, yeni Türk müziğinin ana hatlarını çizen elyazıları, (Millet Meclisinin 1934 yılı açılış nutkundan)*** *şeklindeki dip notu.*

İşte Atatürk'e atfedilen ***"Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musikî bizim değildir"*** sözünün kaynağı, C. M. Altar tarafından kaleme alınmış olan yukarıdaki makale ve makalesinin sağ tarafına yerleştirdiği iki sayfalık el yazısıdır.

Belge 1'de sunduğum 1 Kasım 1934 tarihli TBMM Zabıt Ceridesinde açıkça görüldüğü üzere, Atatürk'ün TBMM'deki konuşmasında, ***"Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musiki bizim değildir"*** sözü hiçbir şekilde geçmediğine göre, Altar tarafından 1 Ocak 1945 tarihli Radyo Dergisinde "***Ebedî Şef Atatürk'ün, yeni Türk müziğinin ana hatlarını çizen elyazıları"*** dip notuyla verilmiş olan iki sayfalık el yazısı konusunda iki olasılık düşünülebilir: Ya o el yazıları Atatürk'e ait değildir - kesin sonuca ancak grafolojik bir incelemeyle ulaşılabilir- ya da o sayfalar, Mecliste yapacağı konuşmanın sonradan bazı değişiklikler yapılmış taslağıdır.

Söz konusu sayfalardaki yazı karakterinin Atatürk'ün öteki el yazılarıyla benzerliği, aynı sayfa içindeki öteki cümlelerin de Zabıt Ceridesiyle örtüşüyor olması ve son merhum C. M. Altar'ın güvenilir kişiliği, söz konusu yazıların gerçekten de Atatürk'ün el yazısı olma ihtimalini güçlendirmektedir ki, Atatürk'ün manevî kızı **Prof. Dr. Ayşe Afet İnan** (1908-1985) tarafından hazırlanan ve Türkiye İş Bankasınca yayımlanan ***"Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler"*** başlıklı kitaptaki, aynı konuşmanın daktiloyla yazılmış biçiminde üzeri çizilmiş olan satırlar, Altar tarafından yayımlanan sayfaların, gerçekten de Atatürk'ün el yazısıyla kaleme alınmış taslak metin olduğunu, o taslak metinde geçen "**Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musiki bizim değildir. Onun için o, yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır**." ifadesinin, daktiloyla yazılmış olan son biçimde, sarı fonla işaretlediğim kelimeleri çizilmek suretiyle "**Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır**." şekline dönüştürüldüğünü ve mecliste de o şekliyle okunduğunu göstermektedir.

Atatürk'ün manevi kızı Prof. Dr. Ayşe Afet İnan'ın ***"Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler"*** (2011) başlıklı kitabından aktardığım aşağıdaki belgeler (Belge 7a,b,c), anılan kitabın 498-521. sayfaları arasında yer alan ve Atatürk'ün, daktilo edilmiş bazı yazılar üzerinde yapmış olduğu düzeltmelerin fotoğraflarını içeren belgelerden biri olup 1 Kasım 1934 tarihinde TBMM IV. Dönem 4. Toplanma Yılını Açış Konuşmasının daktilo edilmiş biçimidir. Anılan kitabın 509-519. sayfaları arasında yer alan 11 sayfalık konuşmanın ilk sayfasının altında, "***metindeki düzeltmelerin Atatürk'ün kendi el yazısıyla yapılmış düzeltmeler***" olduğu notu vardır. Konuşmanın müzikle ilgili bölümleri, metnin 7 ve 8. kitabın ise 515 ve 516. sayfalarında yer alıyor. Aşağıda, 1. 7. ve 8. sayfalarının görüntülerini veriyorum. 7 ve 8. sayfalar, Altar tarafından RADYO dergisinde yayınlanmış olan "**el yazısı**" ve TBMM Zabıt Ceridesi'yle karşılaştırılacak olursa, Altar'ın yayınladığı el yazısındaki sözlerin, daktilo edilmiş metinde de bire bir geçtiği, ancak bazılarının, Atatürk tarafından çizilerek iptal edildiği, (çizilen kısımların altında metnin eski biçimi okunabilmektedir) dolayısıyla merhum C. M. Altar tarafından yayınlanan el yazısının Atatürk'e ait taslak metin olduğu, ancak daktilo aşamasından sonra, bizzat Atatürk tarafından (değişiklikler yapılarak) Mecliste okuduğu son şeklin verildiği anlaşılmaktadır.

Aşağıda sunacağım belgeler, C. M. Altar'ın verdiği el yazısı taslak metin (6b,d) ve TBMM Zabıt Ceridesi'yle (Belge 1b,c) karşılaştırılacak olursa her şey açıkça görülecektir. Ancak belgelere geçmeden önce, ATATÜRK'ün el yazısı metindeki cümlesini aşağıya yeniden yazıp, sonradan üzerini çizdiği bölümleri mavi renkle işaretliyorum. Geriye kalan kısımlar, cümlenin TBMM'de okunmuş olan biçimidir. ATATÜRK'ün hangi kelimelerin üzerini çizdiğine bakıp bir kez daha düşünelim:

"Bugün acuna dinletmeğe yeltenilen musiki bizim değildir. Onun için o, yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır."

Acaba Yüce Atatürk, taslak metindeki o kelimeleri niçin çıkarmıştır?.. O kelimelerin çıkarılmamış olması halinde –cümlede meydana getireceği bozukluk bir yana- metin nasıl bir mantık üzerine kurulmuş olurdu? "**Bugün acuna dinletmeğe yeltenilen musiki bizim değildir. Onun için o, yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır.**" biçimindeki bir cümlenin dayandığı mantık **"bizim olmadığı için yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır"** mantığı olmaz mıydı? O durumda, **"yüz ağartacak değerde"** olup olmadığını belirleyecek kriter **"bizim"** olup olmaması mı olacaktı? Bir müziğin yüz ağartacak değerden uzak olma nedeni **"bizim olmayışına**" bağlanacak olursa, örneğin **"Batı müziği"** de bizim olmadığına göre, örneğin **Bach**'ın, **Beethoven**'ın ya da **Brahms'**ın müziklerini de **"yüz ağartacak değerde olmaktan uzak saymak"** gibi bir çelişkiye düşülmüş olmaz mıydı? Yüce Atatürk, işte tüm bu hususları düşünmüş olmalı ki, mavi renkle işaretlediğim kelimeleri çıkarıp cümleyi olası çelişkilerden ve bir kültürün **"reddi"** anlamına gelecek ifadeden arındırmış. Dahası cümlenin en sonundaki **"çok"** kelimesinin üzerini de çizip yaptığı eleştiride abartılı olmaktan da sakınmış görünüyor… Tabi bütün bunlar yalnızca birer yorum. Yüce Atatürk'ün o kelimelerin üzerini çizip metinden çıkarırken neler düşündüğünü bilme şansımız yok. Kesin olarak bilinen tek şey**, o kelimeleri çizmiş ve TBMM'de okuduğu metinden çıkarmış olduğu gerçeğidir** ki, herhangi bir yazı ya da konuşma metni hazırlayan herkes, hazırladığı metne son biçimini verilinceye kadar, ne çok değişiklik yapmak zorunda kaldığını bilir ve Atatürk'ün el yazılarını inceleyenler de, edebî birer şaheser olan yazılarına son biçimini verinceye dek kaç kez değişiklik yapmış olduğunu görür. O halde, hangi düşünceyle olursa olsun, onun metinden çıkarma gereği duyup hiçbir şekilde söylemediği sözleri, **"Atatürk'ün TBMM'de söylediği sözler"** şeklinde yayınlamak bilim etiğiyle ve hatta genel etik kurallarıyla bağdaşabilir mi? Ve bir **"yanlışı"** yayından yayına taşıyıp "gerçekmiş gibi" sunmak, Türk müziğine, topluma ve tarihsel gerçeklere olduğu kadar ATATÜRK'e karşı da (en hafif tabirle) "**haksızlık**" değil midir?

*Not: 1 - Aşağıda sunacağım üç belgeden 2 ve 3. sü (Metindeki orijinal sayfa numaralarına göre 7 ve 8. sayfalar) Doç Dr. Süleyman TARMAN tarafından hazırlanmış olan **"Doğumunun 130. Yılında Atatürk ve Müzik"** (2011) başlıklı kitabın 178 ve 179. sayfalarında da yayınlanmış olup, 118 numaralı alıntı dip notundaki bir kaymadan dolayı **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri'**nden (1997) alınmış bir belge gibi görünmektedir. (Doğrusu 119 numaralı alıntı dip notunda açıklanan kaynak olmalı.)*

2 – Aşağıda sunduğum belgeler Türkiye İş Bankası Kültür Yayınlarından alınan yazılı izinle alıntılanmıştır. Gösterdikleri anlayış ve katkıları için teşekkür ederim.

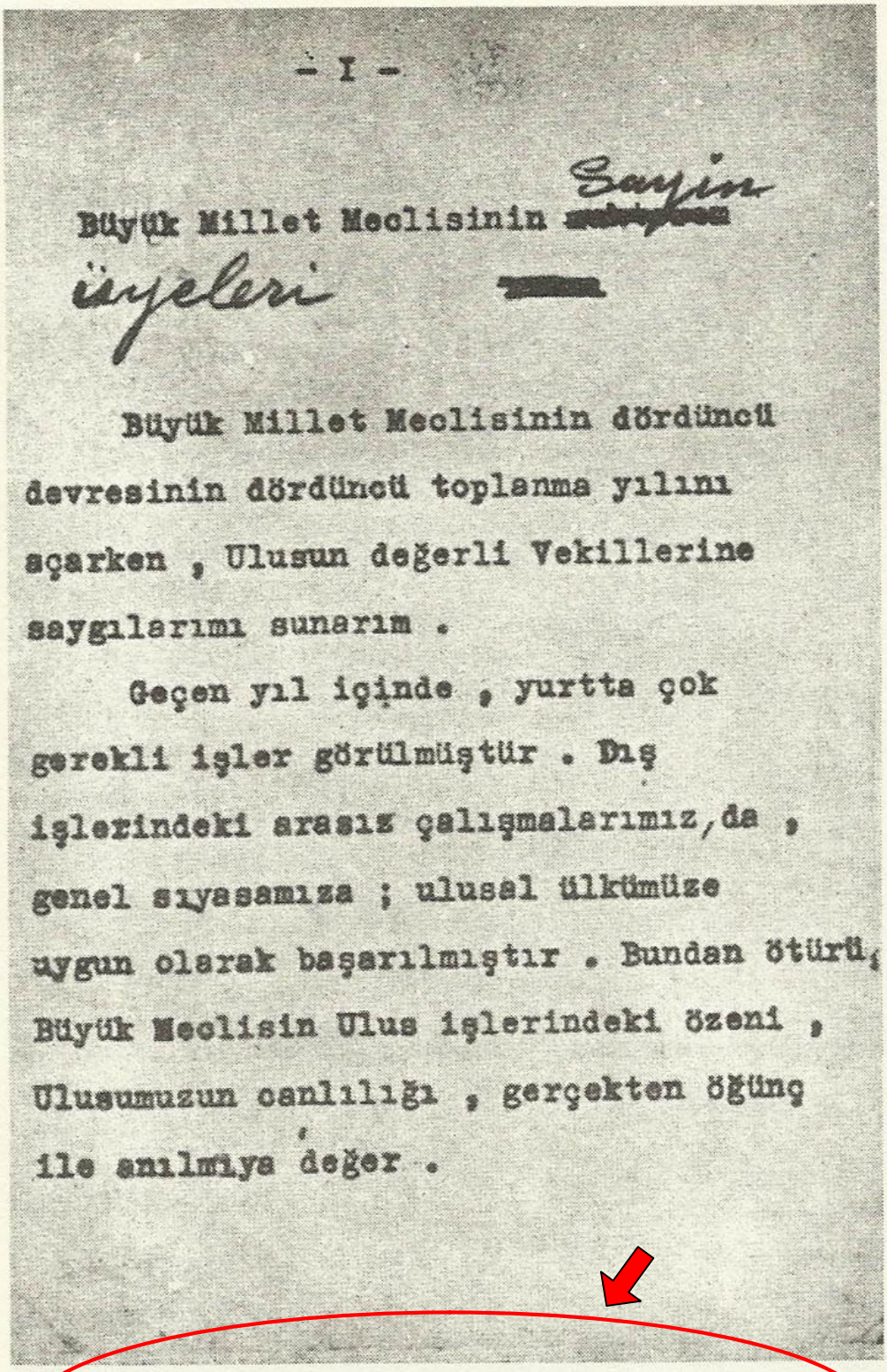

- I -

Büyük Millet Meclisinin Sayın üyeleri

Büyük Millet Meclisinin dördüncü devresinin dördüncü toplanma yılını açarken , Ulusun değerli Vekillerine saygılarımı sunarım .

Geçen yıl içinde , yurtta çok gerekli işler görülmüştür . Dış işlerindeki arasız çalışmalarımız,da , genel sıyasamıza ; ulusal ülkümüze uygun olarak başarılmıştır . Bundan ötürü, Büyük Meclisin Ulus işlerindeki özeni , Ulusumuzun canlılığı , gerçekten öğünç ile anılmıya değer .

Atatürk'ün Büyük Millet Meclisi'nin dördüncü toplanma yılını açış konuşması (Kasım 1934). Atatürk, bu metninde de kendi el yazısıyla düzeltmeler yapmıştır.

Belge 7a Afet İnan *Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler* 2011:509

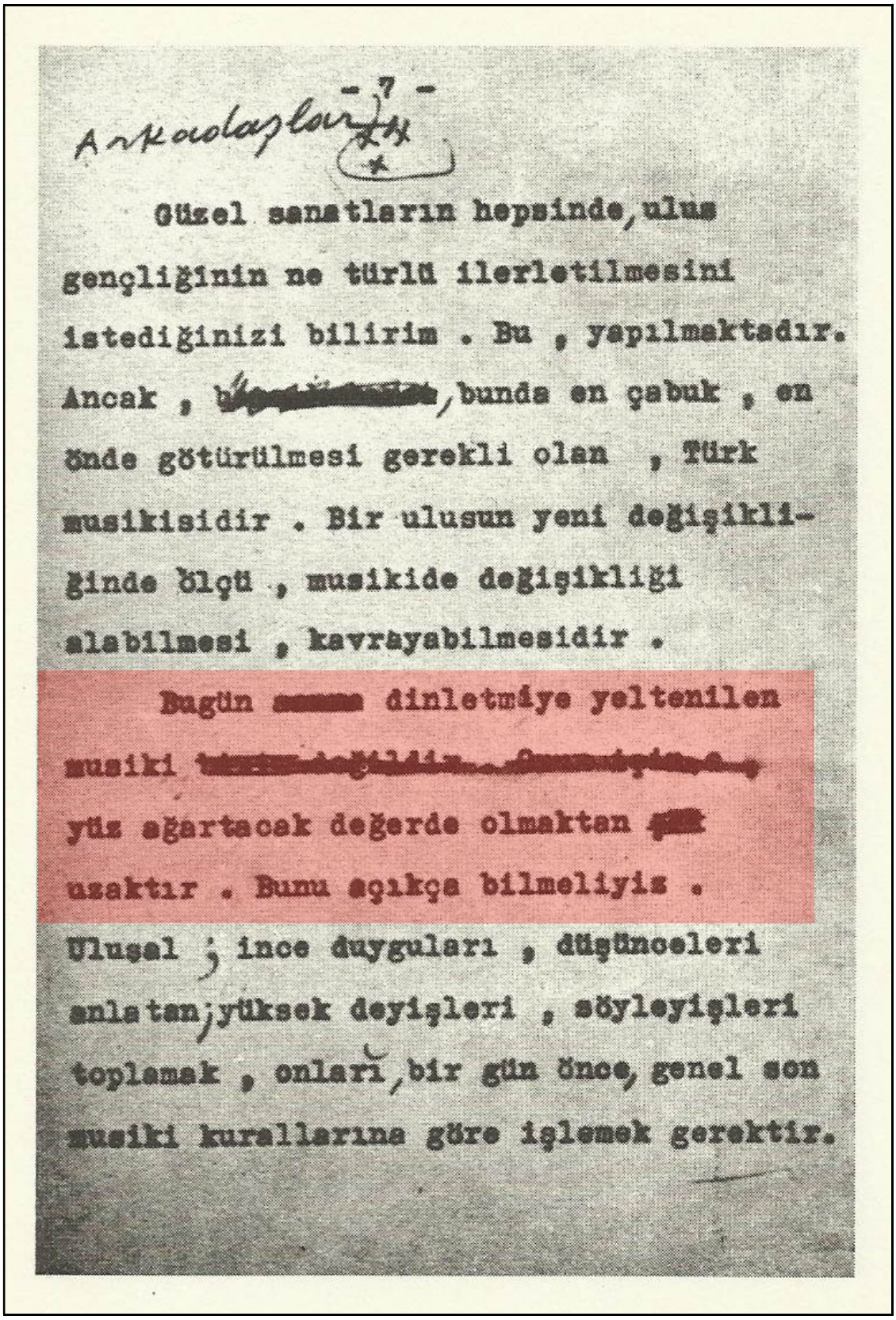

- 7 -

Arkadaşlar

Güzel sanatların hepsinde, ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini istediğinizi bilirim . Bu , yapılmaktadır. Ancak , [redacted], bunda en çabuk , en önde götürülmesi gerekli olan , Türk musikisidir . Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü , musikide değişikliği alabilmesi , kavrayabilmesidir .

Bugün [redacted] dinletmiye yeltenilen musiki [redacted] yüz ağartacak değerde olmaktan [redacted] uzaktır . Bunu açıkça bilmeliyiz .

Ulusal ; ince duyguları , düşünceleri anlatan; yüksek deyişleri , söyleyişleri toplamak , onları, bir gün önce, genel son musiki kurallarına göre işlemek gerektir.

Belge 7b Atatürk'ün 1 Kasım 1934 TBMM'yi açış konuşmasının müzikle ilgili bölümünde, kendi el yazısıyla yaptığı düzeltme ve değişiklikleri gösteren belge (Afet İnan, *Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler*, 2011: 515)

- 8 -

Ancak bu güzeyde Türk ulusal musikisi yükselebilir , evrensel musikide yerini alabilir .

Kültür işleri Bakanlığının buna değerince özen vermesini , kanunun da bunda ona yardımcı olmasını dilerim .

Arkadaşlar ,

Uluslar arası siyasa acunu, geçen yıl içinde korunma kaygusuna düştü ; bu yüzden bütün ülkelerde silâhlanmaya hız verildi .

Cümuriyet Hükûmeti de, bundan dolayı, bir yandan, ulusal korunma gücünü pekiştirmeye çalışırken, bir yandan da barışın sarsılmaması için, ulusların birlikte çalışmasına umut veren yoldan

Belge 7c Belge 7b'nin devamı (Afet İnan, *Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler,* 2011:516)

Buraya kadar sunmuş olduğum bilgi ve belgeleri inceleyenler, hangi metnin doğru, hangisinin yanlış olduğunu görmüş olacaklarından, aşağıda sunacağım bilgi ve belgelere bakma gereğini (belki) duymayabilirler. Oysa aşağıdaki bilgi ve belgelerde, bu vahim yanlışın kimler tarafından yapıldığı, hangi hatalardan kaynaklandığı, nelere yol açtığı görülecektir ki, yapılmış yanlışın nelerden kaynaklandığını, nelere yol açtığını görmek, (benzer hataların önlenmesi bakımından) en az "yanlışın" anlaşılması kadar önemli olduğu için, sizleri hayretler içinde bırakacak aşağıdaki sayfaları sonuna kadar incelemenizi dilerim. **Göreceklerinizi ayırdığınız zamanı değecektir…**

Cevat Memduh Altar tarafından 1 Ocak 1945 Radyo Dergisinde yayımlanan iki sayfalık el yazısı taslak metindeki (Atatürk tarafından sonradan değiştirilmiş olan) *"Bugün acuna dinletmeğe yeltenilen musiki bizim değildir. Onun için o, yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır."* ifadesini, kimler "Atatürk tarafından TBMM'de söylenmiş sözler" gibi gösterdi?

Cevad Memduh ALTAR

Geleneksel Türk Müziğinin yıllarca dışlanmasına yol açan bu (söylenmemiş) sözü ilk kullanan kişi, 1 Ocak 1945 tarihli Radyo Dergisinde yayımlanan yukarıdaki makalesiyle (Belge 6b) Cevat Memduh Altar olmuştur. Altar'ın, (makalesinin sağ tarafına yerleştirdiği el yazılarını, ***"Ebedî Şef Atatürk'ün, yeni Türk müziğinin ana hatlarını çizen elyazıları, Millet Meclisinin 1934 yılı açılış nutkundan"*** dip notuyla sunarken) Meclis Zabıt Cerideleri ile o dönemde yayımlanan gazetelere bakmadığı ve taslak metinde Atatürk tarafından yapılmış olan değişikliklerden habersiz olduğu düşüncesindeyim. Aksini düşünmek, Atatürk tarafından değiştirilmiş olan konuşma metninin yerine, değişiklik öncesi taslak metni koyarak Atatürk'ün konuşma metnini çarpıtması demek olur ki, böyle bir çarpıtmayı düşünebilecek kişilikte olmayışı bir yana, söz konusu konuşmadan (1934) 11 yıl sonra (1945) yapılmış bir yayında (daha ilgili gazete haberleri bile orta yerde dururken) böylesine ciddî bir çarpıtmaya kalkışmak, bir başkasının da kolay kolay cür'et edilebileceği bir şey değildir. Dolayısıyla C. M. Altar'ın yaptığı hata, bulduğu bir el yazısını, Meclis Zabıt Ceridesiyle karşılaştırmadan "***Millet Meclisinin 1934 yılı açılış nutkundan"*** notuyla sunması biçiminde gerçekleşmiştir.

Söz konusu hata, yalnızca C. M. Altar tarafından yayımlanan o yazı ile sınırlı kalsa, zaten çok az bir okuyucu kitlesi olan Radyo Dergisinde kalıp bu kadar yıkıcı sonuçlar yaratmayabilirdi. Ancak daha sonraki yıllarda, çok kilit noktalarda bulunan bazı profesörlerin de Altar'ın hatalı yazısını (kimi zaman Altar'a bile atıfta bulunmaksızın) kendi yayınlarında yinelemeleri sonucu, hatalı metin, asıl metnin önüne geçip Geleneksel Türk Müziği algısı üzerinde düzeltilebilmesi güç hasarlar bırakmıştır.

Prof. Dr. Gültekin ORANSAY

Altar'ın hatalı yazısını kendi yayınlarına aktararak, yıllar önce yapılmış bir yanlışı yeniden hortlatan ilk kişi (o tarihte henüz "profesör" olmayan) Dr. Gültekin ORANSAY olmuştur. Ülkemizin en önde gelen müzikologlarından biri olarak böyle bir yanlışı "yapmamış olması beklenen" Oransay, yıllar önce Radyo Dergisinde yayınlanmış olan **"el yazılarını"** ve o **"el yazılarının"** altına Altar tarafından düşülmüş olan **"Millet Meclisinin 1934 yılı açılış nutkundan"** dip notlarını yeterli **"belge"** kabul edip (!) , aynı yanlış sözü, Altar'ın yazısından 20 yıl sonra (1965) yayımladığı **Atatürk ve Küğ** başlıklı kitabına (s.15) taşıyarak yeniden gündeme getirmiştir.

Büyük Millet Meclisi'nin IV. dönem 4. toplanma yılını 1 Kasım 1934 günü açan söylevinde Türkiye'nin küğ durumuna şu sözlerle değindi:

Arkadaşlar!

Güzel sanatların hepsinde, ulus gençliğinin ne türlü ileriletilmesini istediğinizi bilirim. Bu yapılmaktadır. Ancak bana kalırsa bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan, Türk musikisidir. Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir. Bugün acuna dinletmeğe yeltenilen musiki bizim değildir. Onun için o, yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusal, ince duyguları, düşünceleri anlatan yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları birgün önce, genel son musiki kurallarına göre işlemek gerektir. Ancak, bu güzeyde Türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musikide yerini alabilir. Kültür İşleri Bakanlığının buna değerince özen vermesini, kamunun da, bunda ona yardımcı olmasını dilerim.

Kaynak: 1945 ALTAR 4 (Atatürk'ün elyazısı ile).

Belge 8 G. Oransay, *Atatürk ve Küğ,* 1965:15

Oransay, kitabındaki Belge 8 metne kaynak olarak gösterdiği **"1945 ALTAR 4"** kısaltısının açılımını, aynı kitabın 30 ile 31. sayfalarında yer alan "Kaynakça" bölümünde, ***"ALTAR Cevad Memduh Altar, Yeni Türk Müziğine Doğru, Radyo (Dergisi) 4. Cilt, 37. Sayı (1.1.1945) 4. Sayfa"*** olarak vermiş.

Peki şimdi sormak gerekmiyor mu? Atatürk tarafından TBMM'de yapılmış bir konuşmanın birincil kaynağı, o konuşmadan 11 yıl sonra herhangi bir dergide bir başkası tarafından yazılmış bir yazı ya da paylaşılmış bir fotoğraf mı, yoksa TBMM Zabıt Cerideleri mi olmalıydı?

Bir bilim insanı, (ne kadar "çarpıcı", ne kadar "ilgi çekici" görünürse görünsün) duyduğu ya da gördüğü şeyleri, doğruluğunu birincil kaynaklar üzerinde test etmeksizin (rahmetli Oransay'ı tenzih ederek ifade ediyorum) "mal bulmuş mağribi" aceleciğiyle sayfasına taşıyamaz! O yanlış bilginin altında bir başka kaynağa atıfta bulunmuş olmak, kişiyi sorumluluktan kurtarmaz, çünkü bilim insanı, yanlış bilgileri paylaşarak "yaygınlaştırmakla" değil "düzeltmekle" yükümlüdür.

Herkes için geçerli olan bu genel kuralları söylerken bilim insanlarının da yanılabileceği, hata yapabileceği ve aslında bilimsel gelişmenin, hiçbir zaman sonu gelmeyecek olan yanılgılardan çıkarılan derslerle sağlandığı gerçeğini de göz ardı etmemek gerek. Nitekim paylaştığı metindeki hatayı Oransay'ın da fark ettiği ve 19 yıl sonra Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisinde yayınlanan "Çoksesli Musiki" başlıklı yazısında aşağıdaki doğru metni verdiğini görüyoruz. *(Belge 9)*

demisi'" yasasını onayladı.

Atatürk, 1 Kasım günü TBMM'ni açış söylevinde "*Bugün dinletmeye yeltenilen musiki yüz ağartıcı değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz,*" sözleriyle konuya en yüksek kürsüde değininince, İçişleri Bakanlığı'na bağlı Basın Müdürü'nün önerisi, Bakanın da uygun görmesiyle hemen o gün Türkiye'deki her iki radyonun yayınlarından geleneksel Türk

Belge 9 ORANSAY, 1984: Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, S.48, s.1520

Gerçi 19 yıl sonra gelen böyle bir düzeltmede **(eğer bu bir düzeltmeyse!)**, daha önceki yanlış metne atıfta bulunup (özür dileme biçiminde olmasa bile) küçük bir açıklama yapmak ve daha önceki metnin yanlış olduğunu belirtmek iyi olurdu ama, yeni metin, bir ansiklopedi makalesinde paylaşıldığı için orada böyle bir düzeltmeye gitmek ("yer darlığı" vb. nedenlerle) uygun görülmemiş olabilir ve saygıyla karşılamak gerekir. Önemli olan yanlışın düzeltilmiş olmasıdır ve bu düzeltme Oransay'ın Zabıt Ceridelerini incelemiş olduğunu düşündürüyor **d i y e c e k k e n**…… BİR DE BAKIYORSUNUZ BİR YIL SONRA 1985'TE YAYINLADIĞI **ATATÜRK İLE KÜĞ** BAŞLIKLI İKİNCİ KİTAPTA TEKRAR YANLIŞ OLAN ESKİ METNE DÖNÜP **"BUGÜN ACUNA DİNLETİLMEYE YELTENİLEN MUSİKİ BİZİM DEĞİLDİR**" DEYİVERMİŞ… HEM DE, HER HANGİ BİR KAYNAĞA ATIFTA BULUNMA GEREĞİ BİLE DUYMADAN… *(YANİ O KADAR EMİN!)*

B 5 : KAMUTAY'I 1 KASIM 1934 AÇIŞ SÖYLEVİNDEN

Büyük Millet Meclisi'nin IV. dönem 4. toplanma yılını 1 Kasım 1934 günü açan söylevinde Türkiye'nin küğ durumuna şu sözlerle değindi :

Arkadaşlar !

Güzel sanatların hepsinde, ulus gençliğinin ne türlü ileriletilmesini istediğinizi bilirim. Bu yapılmaktadır. Ancak bana kalırsa bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan, Türk musikisidir. Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir. Bugün acuna[7] dinletmeye yeltenilen musiki bizim değildir. Onun için o, yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusal, ince duyguları, düşünceleri anlatan yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları birgün önce, genel son musiki kurallarına göre işlemek gerektir. Ancak, bu güzeyde[8] Türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musikide yerini alabilir. Kültür İşleri Bakanlığının buna değerince özen vermesini, kamunun da, bunda ona yardımcı olmasını dilerim.

Belge 10 Gültekin Oransay, *Atatürk İle Küğ*, İzmir 1985, s.26

1965'te yayınladığı *Atatürk ve Küğ* kitabında: **"Bugün acuna dinletmeğe yeltenilen musiki bizim değildir."**

19 yıl sonra (1984'te) Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi'ne yazdığı makalede : **"Bugün dinletmeye yeltenilen musiki yüz ağartıcı değerde olmaktan uzaktır."**

Bir yıl sonra (1985'te) yayınladığı Atatürk ile Küğ başlıklı kitapta: **"Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musiki bizim değildir."**

…?!

Aynı bilim insanı, "bizim mi, değil mi" bir türlü karar verememiş olmalı ki, bir yıl arayla yine değiştirmiş d i y e c e k k e n…… BİR DE BAKIYORSUNUZ AYNI KİTABININ 120. SAYFASINDA YENİDEN **"BUGÜN DİNLETMEYE YELTENİLEN MUSİKİ YÜZ AĞARTICI DEĞERDE OLMAKTAN UZAKTIR"** demiş…

Hayır hayır yanlış anlamadınız! Aynen anladığınız gibi olmuş: 1985'te yayınladığı **"Atatürk ile Küğ"** başlıklı kitabın 26. sayfasında**: "Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musiki bizim değildir"** derken, aynı kitabın 120. sayfasında **"Bugün dinletmeye yeltenilen musiki yüz ağartıcı değerde olmaktan uzaktır"** deyivermiş… (bu arada "acun" da gitmiş…) NASIL AMA? Şaka gibi değil mi? **"Türkiyenin yetiştirdiği ilk ve en büyük müzikolog"** denilen kişiden ATATÜRK ÇEŞİTLEMELERİ…

İşin en şaşırtıcı yanı da, bütün bu ÇEŞİTLEMELERİN (!), "Atatürk ve Müzik" konusunda 20 yıl arayla iki ayrı kitap yazmış insan tarafından yapılmış olması…

… !?

Ama yine de iyi niyetli düşünmek gerekir. Belki aynı kitabın 26. sayfasından 120. sayfasına gelinceye kadar Zabıt Ceridelerine bakmayı bir kez olsun akıl edip doğru metni son anda bulmuş olabilir. Aklınıza, "***o zaman geriye dönüp 26. sayfayı da düzeltmesi gerekmez miydi?***" türünden fesat sorular gelse bile, dilinizi ısırıp sakın sormayın*!* ***"Hain"***, ***"iç mihrak", "maşa"*** tabirlerinin havada uçtuğu facebook sayfalarında hakaret yağmuruna tutulur neye uğradığınızı şaşırırsınız…

Ama insan ne kadar tehlikeli (!) olursa olsun sormadan edemiyor: Oransay hakkında en küçük bir şey söyleyeni hakaret yağmuruna tutan "küğbilimcilerimiz" (!), kimseye toz kondurtmadıkları hocalarının kitaplarını hiç mi okumuyorlar, okuyup da bu fahiş hataları mı göremiyorlar, yoksa gördükleri hâlde "***büyüklerin hikmetinden sual olunmaz***" deyip görmezden mi geliyorlar?

Aynı kitabın 26. ve 120. sayfalarını alt alta veriyorum: ***"Türkiye'nin yetiştirdiği ilk ve en büyük müzikolog"*** (Pardon! "küğbilimci"), ***"Türkiye'de müzikolojinin kurucusu"*** vb. yüceltmelerle göklere çıkarılmaya çalışılan küğbilimcideki "bilimsel tutarlılığın" (!) düzeyi görülsün:

B 5 : KAMUTAY'I 1 KASIM 1934 AÇIŞ SÖYLEVİNDEN

Büyük Millet Meclisi'nin IV. dönem 4. toplanma yılını 1 Kasım 1934 günü açan söylevinde Türkiye'nin küğ durumuna şu sözlerle değindi :

Arkadaşlar !

Güzel sanatların hepsinde, ulus gençliğinin ne türlü ileriletilmesini istediğinizi bilirim. Bu yapılmaktadır. Ancak bana kalırsa bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan, Türk musikisidir. Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir. Bugün acuna[7] dinletmeye yeltenilen musiki bizim değildir. Onun için o, yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusal, ince duyguları, düşünceleri anlatan yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları birgün önce, genel son musiki kurallarına göre işlemek gerektir. Ancak, bu güzeyde[8] Türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musikide yerini alabilir. Kültür İşleri Bakanlığının buna değerince özen vermesini, kamunun da, bunda ona yardımcı olmasını dilerim.

Belge 11 Gültekin Oransay, *Atatürk İle Küğ*, İzmir 1985, s.26

1934

Kurulması tasarlanan Temsil Akademisi için Maarif Vekilliği tanınmış kişilerden birer rapor istedi (22 şubat). Millî Musiki ve Temsil Akademisi'nin teşkilât kanunu (sırasayısı 2541) Kamutay'ca kabul edildi (25 haziran). Kamutay'ın 4. dönem 4. toplanma yılını açan söylevinde Gazi Hazretleri [Atatürk] «Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrıyabilmesidir. Bugün dinletmeye yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmakdan uzakdır. Bunu açıkca bilmeliyiz. Ulusal, ince duyguları, düşünceleri anlatan yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları bir gün önce genel son musiki kurallarına göre işlemek gerekdir.» sözleriyle devletin küğ konusunda tutacağı yolu belirledi (1 kasım). Vedat

Belge 12 Gültekin Oransay, *Atatürk İle Küğ*, İzmir 1985, s.120

Prof. Dr. Filiz ALİ

Oransay'ın 1965'te yayımlanmış olan *Atatürk ve Küğ* başlıklı kitabında (s.15) verip 1985'te yayımlanan *Atatürk ile Küğ* başlıklı kitabında (s.26) yinelediği yanlış metni, 1987 yılında da (Radyo Dergisinin 37. sayısına atıfta bulunup) ***"Ebedi Şef Atatürk'ün 1934 yılı Millet Meclisi'ni açış konuşmasından…"*** dip notunu ekleyerek Prof. Dr. Filiz Ali kendi kitabına taşıyor.

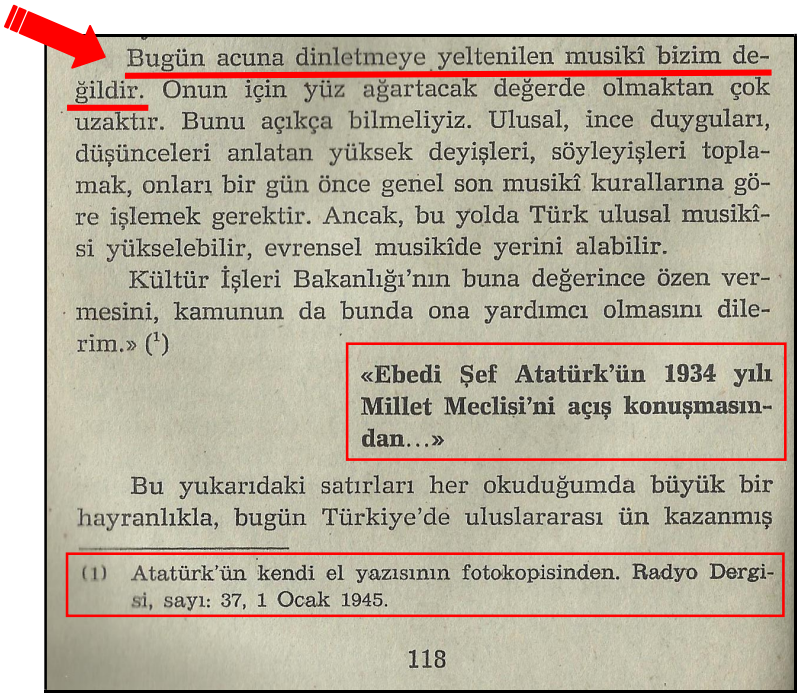

Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musikî bizim değildir. Onun için yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusal, ince duyguları, düşünceleri anlatan yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları bir gün önce genel son musikî kurallarına göre işlemek gerektir. Ancak, bu yolda Türk ulusal musikîsi yükselebilir, evrensel musikîde yerini alabilir.

Kültür İşleri Bakanlığı'nın buna değerince özen vermesini, kamunun da bunda ona yardımcı olmasını dilerim.» (1)

«Ebedi Şef Atatürk'ün 1934 yılı Millet Meclisi'ni açış konuşmasından…»

Bu yukarıdaki satırları her okuduğumda büyük bir hayranlıkla, bugün Türkiye'de uluslararası ün kazanmış

(1) Atatürk'ün kendi el yazısının fotokopisinden. Radyo Dergisi, sayı: 37, 1 Ocak 1945.

118

Belge 13 Filiz Ali, *Müzik ve Müziğimizin Sorunları*. 1987, s 118

Prof. Dr. Filiz Ali, aynı yanlış metni, (1987 tarihli kitabından çok daha önce) ***"Bugün acuna dinletmeye yeltenilen bizim müziğimiz değildir"*** biçiminde biraz daha değiştirerek 3 Eylül 1982 tarihli **Cumhuriyet Gazetesi**'nin 8. sayfasında yayınlanan ***"Müziğimizin sorunları"*** başlıklı makalesinde *(Belge 14)* ve yeniden eski biçimine dönüştürerek **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**'nin 10 Eylül 1984 tarihli 49. sayısında yayınlanan ***"Türkiye Cumhuriyeti'nde Konservatuvarlar"*** başlıklı makalesinde de *(Belge 15)* yinelemiş.

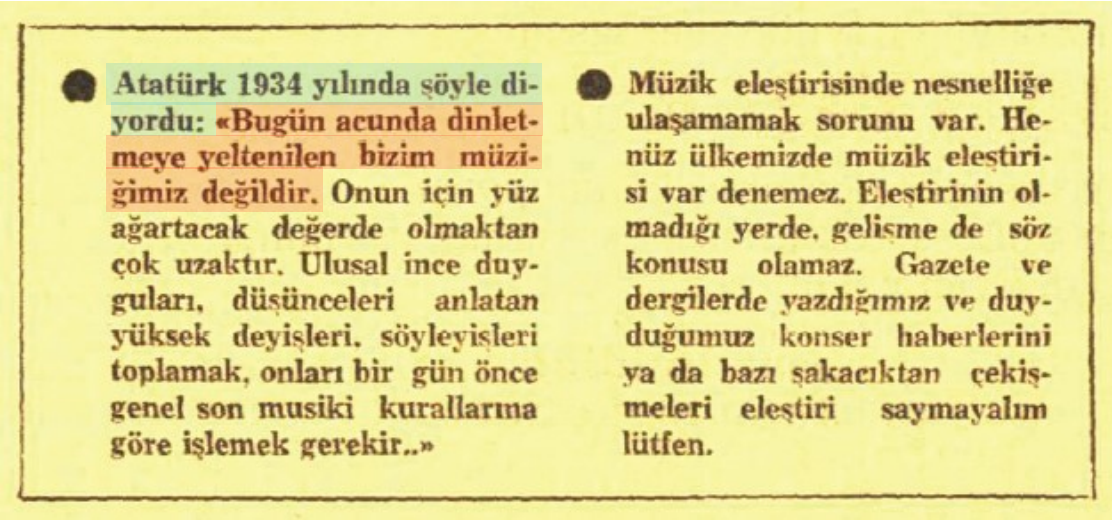

● Atatürk 1934 yılında şöyle diyordu: «Bugün acunda dinletmeye yeltenilen bizim müziğimiz değildir. Onun için yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır. Ulusal ince duyguları, düşünceleri anlatan yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları bir gün önce genel son musiki kurallarına göre işlemek gerekir..»

● Müzik eleştirisinde nesnelliğe ulaşamamak sorunu var. Henüz ülkemizde müzik eleştirisi var denemez. Eleştirinin olmadığı yerde, gelişme de söz konusu olamaz. Gazete ve dergilerde yazdığımız ve duyduğumuz konser haberlerini ya da bazı şakacıktan çekişmeleri eleştiri saymayalım lütfen.

Belge 14 Filiz ALİ, 3 Eylül 1982 tarihli *Cumhuriyet Gazetesi*, s.8

"Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musiki bizim değildir. Onun için yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusal, ince duyguları, düşünceleri anlatan yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları bir gün önce genel son musiki kurallarına göre işlemek gerektir. Ancak bu yolda Türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musikide yerini alabilir."

Atatürk'ün 1934'te TBMM'ni açarken yaptığı bu konuşmasıyla başlattığı "Müzik devrimi"nin amaçları başından doğ-

Belge 15 Filiz ALİ, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi (1984), S.49, s. 1531*

Prof. Dr. Ali UÇAN

Prof. Dr. G. Oransay'dan dokuz yıl, Prof. Dr. F. Ali' den de yedi yıl sonra, onların kitaplarında *(Oransay 1985 ve Filiz ALİ 1987)* gördüğü metni, 1994 yılında yayınladığı ***"İnsan ve Müzik / İnsan ve Sanat Eğitimi"*** başlıklı kitabına taşıyan Prof. Dr. Ali UÇAN ise, naklettiği metnin başına : **"…Atatürk, üzerinde durduğu sorunu 1 Kasım 1934'te TBMM'yi açış söylevindeki şu sözleriyle kamu önünde de kesin bir biçimde ortaya koymuş oluyordu."** cümlesini ekleyip ORANSAY'dan aldığı metni aynen veriyor ve hemen ardından da verdiği metinde ATATÜRK'ün ne söylemeye çalıştığına ilişkin yorum ve açıklamalarını sıralıyor… Dolayısıyla, Atatürk tarafından söylenmemiş bir cümlede, Atatürk'ün ne söylemeye çalıştığını açıklamış oluyor (!)…

1934 yılı sonbaharında Çankaya'da yapılan bir toplantıda hazır bulunan ünlü bir müzikçimizin anlatışına göre Atatürk, söylediği şu sözlerle sorunu ve çözümünü açıkça şöyle belirtiyordu:

"Osmanlı müziği Türkiye Cumhuriyeti'ndeki büyük inkılâpları terennüm edecek güçte değildir. Bize yeni bir müzik gereklidir ve bu müzik, özünü halk müziğinden alan çok sesli bir müzik olacaktır."(30)

Bu görüşünü belirtmesinden birkaç hafta sonra Atatürk, üzerinde durduğu sorunu 1 Kasım 1934'te TBMM'yi açış söylevindeki şu sözleriyle kamu önünde de kesin bir biçimde ortaya koymuş oluyordu:

"Bu gün acuna (Dünyaya) dinletmeye yeltenilen musikî bizim değildir. Onun için o, yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz."(31)

Bütün bu sözleriyle ulu önder Atatürk, Türk toplumunun, boyutları büyük olan köklü

Belge 16 Ali Uçan, *İnsan ve Müzik / İnsan ve Sanat Eğitimi* (1994), s. 48

Sayın UÇAN'ın, koskoca bir kültürün (ya da en azından bir bölümünün) **"reddi"** anlamına gelen böylesine önemli bir söz için verdiği kaynak, Oransay'ın ve Filiz Ali'nin dip notta atıfta bulunduğu kitapları…

Bu durumda sormak gerekmiyor mu?

Atatürk tarafından 1 Kasım 1934 tarihinde TBMM'de söylendiği iddia edilen böylesine önemli bir söze **"belge"** olarak, ilki 1985, ikincisi ise 1987 yılında yayınlanmış (TBMM'de yapılmış konuşmalar konusunda "kaynak" niteliği bile taşımayan) iki kitaba mı, yoksa belirtilen tarihteki "**TBMM Zabıt Ceridesi**"ne ya da en azından **ATATÜRK'**ün (Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsünce yayınlanmış olan) **"Söylev ve Demeçleri"**ne mi başvurmak gerekirdi? Bir "bilim insanı / akademisyen" herhangi bir kitapta gördüğü sözü, doğruluk derecesini **(birincil kaynaklar** üzerinde) araştırmadan olduğu gibi alıp yayınlayabilir mi ?

Muhterem hocamız Prof. Dr. Ali Uçan, yalnızca hatalı alıntı yapmakla kalmayıp yaptığı hatalı alıntıya yorumlar da eklemiş. Yaptığı yorumların en dikkat çekici tarafı, ***"…Atatürk, üzerinde durduğu sorunu 1 Kasım 1934'te TBMM'yi açış söylevindeki şu sözleriyle kamu önünde de kesin bir biçimde ortaya koymuş oluyordu."*** cümlesindeki, **"TBMM'yi açış söylevinde"**, **"kamu önünde"** ve **kesin bir biçimde** vurgulamalarıdır ki, bırakınız "kaynak" niteliği bile taşımayan kitaplardan derlediği "bilgilere"(!) dayanarak eklediği **"kamu önünde"** ve **"kesin biçimde"** vurgulamalarını, **Atatürk'ün TBMM'nin anılan toplantısında yaptığı konuşmada böyle bir cümle yok !!!**

Bulunduğu konum ve taşıdığı unvanla, ülkemiz müzik eğitiminin en az 40 yılına damgasını vurmuş olan muhterem hocamız UÇAN, **TBMM**'de yapılmış bir konuşma metni için kaynak niteliği bile taşımayan ORANSAY ve Filiz ALİ'nin kitaplarıyla yetinmeyip, (biraz araştırarak) **TBMM Zabıt Cerideleri** ya da hiç değilse Atatürk'ün (Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü'nce Yayınlanmış) **Söylev ve Demeçleri'** gibi **"birincil"** kaynaklara başvurmuş olsaydı, Yüce Atatürk'ün 1 Kasım 1934 tarihli açış konuşmasında **"Bu gün acuna dinletmeye yeltenilen musikî bizim değildir" şeklinde bir söz söylemediğini !!!** Mecliste söylediği sözün:

"Bugün dinletmeğe yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır."

şeklinde olduğunu görecek ve **"bir kültürün reddi**" anlamına gelen **"bizim değildir"** sözünün **"Atatürk tarafından TBMM' de söylenmiş bir söz olduğu"** yolundaki yanlışın **"taşıyıcısı"** ve hatta **"kamu önünde"**, **"kesin bir biçimde"** gibi **"hayalî"** bir takım eklemeler de yaparak **"pekiştiricisi"** durumuna düşmeyecekti…

Kaldı ki, Prof. Dr.UÇAN, A. A. Saygun'un "***Atatürk ve Musiki: O'nunla Birlikte, O'ndan Sonra*** başlıklı kitabının (1982) 48. sayfasından aldığı bir "anı"yı inceleyip aktarırken, hemen yanındaki sayfada (s.49) ATATÜRK'ün TBMM'de yaptığı 1 Kasım 1934 tarihli konuşmasının müzikle ilgili bölümünün verilmiş olduğunu ve orada verilen metinde ATATÜRK'ün

"Bu gün acuna dinletmeye yeltenilen musikî bizim değildir."

demediğini, yalnızca,

"Bu gün dinletmeğe yeltenilen musıki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır"

dediğini herhalde görmüş olmalıdır ve çok alakasız bir paragrafta verdiği 39 no'lu açıklama dip notundan da, **"gördüğü"** anlaşılmaktadır. Zira söz konusu açıklama dip notunda Sayın UÇAN (s.65) : ***"Örneğin Atatürk'ün TBMM'yi 1 Kasım 1934 Açış Söylevi'ndeki 'Bu gün acuna dinletmeye yeltenilen musiki bizim değildir. Onun için o, yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz' sözleri Gültekin Oransay'ın Atatürk ile Küğ adlı kitabında aynen böyle verildiği halde, TİTE'nün Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri cilt I (1945) adlı kitabı ile A. Adnan Saygun'un Atatürk ve Musiki kitabında***

'Bu gün dinletmeğe yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz.' biçiminde yer almaktadır. (Atatürk, söz konusu söylevinde, kuşkusuz, bu sözlerden sadece birini söylemiş olmalıdır.) Bu durumda bu iki sözün birbirinden çok farklı algılanıp yorumlanması, çok farklı uygulama ve değerlendirmelere, çok farklı anlayışlara dayanak alınması kaçınılmazdır. Nitekim ilgili literatürde bunun bir çok örneğine rastlanmaktadır." demektedir. *(Belge 17)*

(36) *Türkçe Sözlük;* Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara, 1988, s. 709.
(37) Oransay;s. 6.
(38) a.g.e.; s. 26-47.
(39) Örneğin Atatürk'ün TBMM'yi 1 Kasım 1934 Açış Söylevi'ndeki "Bu gün acuna (dünyaya) dinletmeye yeltenilen musiki bizim değildir. Onun için o, yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz." sözleri Gültekin Orransay'ın Atatürk ile Küğ adlı kitabında aynen böyle verildiği halde TİTE'nün Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri cilt I (1945) adlı kitabı ile A. Adnan Saygun'un Atatürk ve Musiki kitabında "Bu gün dinletmeğe yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz" biçiminde yer almaktadır. (Atatürk, söz konusu söylevinde, kuşkusuz, bu sözlerden sadece birini söylemiş olmalıdır.) Bu durumda bu iki sözün birbirinden çok farklı algılanıp yorumlanması, çok farklı uygulama ve değerlendirmelere, çok farklı anlayışlara dayanak alınması kaçınılmazdır. Nitekim ilgili literatürde bunun birçok örneğine rastlanmaktadır.
(40) Gültekin Oransay; "Çok Sesli Musiki", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi,* sayı 48 ve 49, İstanbul İletişim Yayınları, 1984.
Necati Gedikli; "Atatürk'ün Millî Müzik Anlayışının Son 60 Yıldaki Uygulaması", İzmir, DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1989 (Doktora Tezi)
(41) Gedikli; s. 63.
Necati Gedikli; "Çok Sesli Yeni Bir Türk Sanat Müziği Oluşturmanın Neresindeyiz?", *Çok Sesli Müzik Sempozyumu* (2-3 Mayıs 1985), TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü Yayını, 1986, s. 29.

Belge 17 Ali Uçan, *İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi,* 1994 (*65. sayfadaki kitap künyeleri arasında, küçük puntolu harflerle verilmiş dip notu açıklaması)*

Sayın UÇAN'ın bu dip notu, üzerinde dikkatle durup düşünmeyi gerektirecek özellikler taşıyor:

Muhterem hocamız, Atatürk'ün 1 Kasım 1934 tarihli konuşmasıyla ilgili iki farklı metin bulunduğunun ve (kendi ifadesiyle) **"Atatürk'ün söylevinde, kuşkusuz, bu sözlerden sadece birisinin söylenmiş olacağının",** dolayısıyla da aynı söylevle ilgili olarak iki ayrı metin bulunmasının **çok farklı yorum ve uygulamalara yol açacağının** farkında olduğunu 39 numaralı dip notunda açıkça ortaya koymaktadır.

Peki bu gerçekleri gören bir bilim insanının yapması gereken ne olmalıydı? O farklı metinlerden herhangi birini kitabına taşıyıp **"Atatürk'ün TBMM'de yaptığı konuşmanın metni"** başlığıyla yayınlamak mı, yoksa, hangi metnin doğru olduğunu araştırıp, belgeleriyle birlikte ortaya koyarak, dip notunda ayrıntılı olarak değindiği olası kargaşa ve sorunları önlemeye çalışmak mı?

Elbette ikincisi… Ama Sayın UÇAN **(her nedense)** ilkini tercih edip, doğruluk derecesini araştırmaksızın ORANSAY'ın kitabında gördüğü **"Bu gün acuna dinletmeye yeltenilen musikî bizim değildir."** söylemini alıyor ve ikinci bir metnin daha olduğu yolundaki açıklama dip notunu da, **48.** sayfada verdiği **"Bu gün acuna dinletmeye yeltenilen musikî bizim değildir."** söyleminin **hemen altında değil (!),** (adeta saklar gibi) **55.** sayfadaki alakasız bir paragrafın (2. paragraf) satırları arasına koyuyor, o dip notuyla ilgili açıklamaları da küçük puntolu harflerle kaynakçadaki (s.**65**) kitap künyelerinin arasında yapıyor… Niçin?.. Böylesine önemli bir açıklama dip notu, niçin ilgili metnin hemen altında değil de, alakasız bir başka paragrafta (literatürde karşılaşılan metin farklılıklarına "örnek" olarak) verilir?..

Kullanılması gereken asıl yer, bir kültürün **"reddi"** anlamına gelen **"bizim değildir"** sözünün geçtiği paragrafın hemen altı değil miydi?..

Kaynakçadaki kitap künyelerinin arasına sıkıştırdığı dip not açıklamasında, ***"Atatürk, söz konusu söylevinde, kuşkusuz, bu sözlerden sadece birini söylemiş olmalıdır."*** da dediğine göre, o sözün hangisi olduğunu araştırıp ortaya koymak gerekmez miydi? Ve… bunu saptamak çok mu zordu? 1 Kasım 1934 tarihli TBMM Zabıt Ceridesi'ne bakan herkes ATATÜRK'ün o gün mecliste ne söyleyip ne söylemediğini tüm ayrıntılarıyla göremez miydi? Ben İzmir'de yaşayan bir müzik araştırmacısı olarak, TBMM Arşiv Müdürlüğüne telefon açtım, Belge 1'de sunduğum 1 Kasım 1934 tarihli Zabıt Ceridesi e-posta yoluyla 10 dakika içinde geldi. *(İlgililere teşekkür ederim.)* Benim İzmir'den 10 dakikada ulaştığım bir belgeye ulaşmak, Ankara'da yaşayan bir Profesör için çok mu zordu?

1 Kasım 1934 tarihli TBMM Zabıt Ceridesi'ne bakmayı düşünmemiş ya da düşünememiş olsa bile, SAYGUN'da ve Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsünce yayınlanmış olan **Atatürk'ün Söylev Demeçleri'** nde söz konusu konuşma metninin **"Bu gün dinletmeğe yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz**." şeklinde olduğunu ve **"bizim değildir"** sözünün geçmediğini (kitap künyeleri arasına sıkıştırdığı dipnot açıklamasında sayfa numaralarını da vererek) bizzat kendisi belirttiğine göre, niçin ORANSAY'ın kitabındaki metni tercih etmiştir?.. **"Kaynak**" sayılabilme özelliği açısından hangisi daha önce gelir; **Atatürk'ün** (TİTE tarafından yayınlanmış) **Söylev ve Demeçleri** mi, yoksa ORANSAY'ın herhangi bir kaynağa atıfta bile bulunmadan yayınladığı kaynağı belirsiz bir metin mi?..

Sayın UÇAN, **TBMM Zabıt Ceridelerine** bakmamış ve hatta 39 numaralı dip notunda değindiği **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri'**ni de dikkate almayıp, yalnızca ORANSAY ve Filiz ALİ'den yaptığı alıntıyla yetinmiş olmasına karşın, hiç değilse alıntı yaptığı kitapların kaynak gösterdiği belgelere gitmiş olsaydı, ya da en azından kaynak aldığı ORANSAY'ın öteki yayınlarını da tarayıp, ***Atatürk ile Küğ*** başlıklı kitabından bir yıl önce, **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**'nin **3 Eylül 1984** tarihli **48.** sayısında yayınladığı ***"Çoksesli Musiki"*** başlıklı makalesinde (s.1520) **"Bugün dinletmeye yeltenilen musiki yüz ağartıcı değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz."** şeklindeki doğru metni verdiğini *(Belge:9)* görmüş olsaydı, kaynak aldığı bilim insanının birer yıl arayla verdiği iki metin arasındaki çelişkiden (!) olsun kuşkulanıp, **"birincil"** kaynaklara bakma zorunluluğu duyar ve Atatürk tarafından TBMM'de hiçbir zaman söylenmemiş bir sözü kendi kitabına da taşıyarak **"bilimsel yanıltmaya"** aracı olma durumuna düşmezdi.

Muhterem hocamız UÇAN'ın, kaynak aldığı ORANSAY'ın öteki yayınlarını taramamış olması bir yana, alıntı yaptığı kitabı da **(Atatürk ve Küğ: 1985)** gereği gibi incelemediği anlaşılmaktadır. Zira alıntı yaptığı kitabı olsun gereği gibi incelemiş olsaydı, 26. sayfada **"Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musiki bizim değildir"** biçimindeki yanlış metni veren ORANSAY'ın, aynı kitabın 120. sayfa 2. Paragrafında, **"Bugün dinletmeye yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır."** biçimindeki doğru metni verip kendi kendisiyle de çeliştiğini görmüş olurdu…

Oransay'ın, 1965' te yayınladığı **Atatürk ve Küğ** başlıklı kitabında *(Belge 8)* yanlış metni, 1984'te yayınlanan **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisine** yazdığı makalede *(Belge 9)* **doğru** metni, bir yıl sonra yayınladığı **Atatürk ile Küğ** adlı kitabının 26, 27 ve 49. sayfalarında yeniden **yanlış** metni *(Belge 11)* ve aynı kitabın 120. sayfasında da **(bu çelişkiler konusunda hiçbir açıklama yapmaksızın !)** yeniden doğru metni *(Belge 12)* vermiş olması ne kadar şaşırtıcı **(!)** bir durum ise, Sayın UÇAN'ın kaynak aldığı bilim insanının aynı kitap içinde bile iki ayrı metin vererek düştüğü çelişkiyi fark etmemiş ya da dikkate almamış olması da bir o kadar şaşırtıcıdır… Söz konusu hocaları tenzih ederim ama, birbiriyle çelişen metinlerin böylesine sık aralıklarla ardıştırılabilmesi için, ya ilgili kişilerin bir önceki sayfada ne yazıp ne okuduklarını hatırlamayacak derecede demans sorunları yaşıyor

olması ya da yazdıkları konuyu, kitabı ve okuyucuyu yeterince dikkate almamış olmaları gerekir. Yapılan işin tarihî ve bilimsel sorumluluğu bir yana, okuyuculardan biri de çıkıp kendileri kadar dikkatsiz davranmazsa, ortaya böyle, sayfa sayfa hataların saçılması kaçınılmaz oluyor…

Sayın UÇAN'ın kitabına aldığı metin ve atıfta bulunduğu kaynak incelendiğinde, TBMM Zabıt Ceridesi ya da ilgili yazarların öteki yayınlarının karşılaştırılması bir yana, kaynak aldığı kitapların kaynakçasını bile araştırmamış olduğu izlenimi doğmaktadır. Zira **"kaynak**" olarak gösterdiği iki kitaptan yalnızca Filiz ALİ, bir başka kaynağa **(Radyo Dergisi 37. sayı)** atıfta bulunurken, ORANSAY herhangi bir kaynağa atıfta da bulunmamış. Dolayısıyla Sayın UÇAN, kitabının 1996 tarihli 2. baskısında, atıflı tek kaynağı olan Filiz ALİ'yi de dip nottan çıkarıp yalnızca ORANSAY'a atıfta bulunmak suretiyle, ORANSAY'ın herhangi bir kaynak göstermeden yayınladığı bir metni "kaynak göstermek" gibi tuhaf bir duruma düşmüştür. O zaman sormak gerekir: **"Bir kültürün reddi"** anlamına gelen bu denli ciddî bir iddiayı, "**Atatürk'ün 1 Kasım 1934'te TBMM'yi açış Söylevinden"** başlığıyla yayınlayıp, kaynak olarak da, hiçbir kaynağa atıfta bulunmaksızın verilmiş bir başka kitaptaki metne atıfta bulunmak nasıl bir bilim anlayışıdır?

Sayın UÇAN, aslında her ikisi de aynı metni verdikleri halde, kitabının 2. baskısında Filiz ALİ'yi (her nedense) kaynakçadan çıkarıp, yayınladığı metni yalnızca ORANSAY'a dayandırırken, hiç değilse ORANSAY'ın 1965 yılında yayınladığı **Atatürk ve Küğ** başlıklı kitabına bakmış olsaydı, 1985 tarihli kitabında "atıfsız" olarak verdiği metni, 1965 tarihli küçük boy kitabının 15. sayfasında, C. M. ALTAR'ın **"Yeni Türk Müziğine Doğru"** başlıklı yazısına (Radyo Dergisi 4. cilt, 37. sayı, 4. sayfa) ve aynı yazı içindeki **"Atatürk'ün el yazısı"** olarak verilmiş bir metne atıfta bulunarak verdiğini, dolayısıyla 2. baskıda kaynakçasından çıkardığı Filiz ALİ 'deki metin ile ORANSAY'dan aldığı metnin aslında aynı **"el yazısına"** dayandığını görmüş olacaktı…

Yapılan araştırma ve yayınlarda elbette "hatalar" olabilir ve yapılmış olan hatalar da ne yazık ki, genellikle yayından sonra fark edilir. Yayından sonra fark edilen hataları giderebilme konusunda ulaşılabilecek en büyük şans ise, aynı yayının yeni baskısını yapabilme olanağıdır. Yeni baskı, ilk yayında görülen hataları düzeltmek, eksikleri gidermek ve fazlalıkları ayıklayabilmek açısından büyük bir şanstır ve muhterem hocamız UÇAN, bu şansı yakalayıp aynı kitabının iki yıl sonra (1996) epeyce genişletilmiş 2. baskısını da yaptırabilmiş. Buna karşın, Atatürk'ün 1 Kasım 1934 Perşembe günü TBMM'deki konuşmasıyla ilgili olarak aktardığı gerçek dışı metin ve o metne ilişkin olarak kullandığı **"1 Kasım 1934'te TBMM'yi açış söylevinde … kamu önünde … kesin bir biçimde"** gibi **hayalî** ifadeler, 2. baskının 98. sayfasında da aynen yinelenmiş bulunuyor…

…!?

Profesörlük düzeyine yükselmiş, konum ve görevlerinden dolayı (kendi öğrencileri başta olmak üzere) tahmin edilemeyecek kadar çok insanı etkileme potansiyeli olan şahsiyetler bu tür hataları yapınca, onları "referans" kabul eden çok sayıda insan da, aynı yanlışı kendi "bilimsel"(!) yayınlarına (lisans/yüksek lisans/doktora tezi, bildiri, bilimsel makale vb) taşımak suretiyle, yapılmış olan yanlışı yaygınlaştırmakla kalmayıp "bilgi kirliliğini" bilimsel alana da bulaştırarak, o alanın güvenilirliğine de gölge düşürür...

Nitekim, 09 Eylül 2012 tarihi itibariyle internet üzerinden yaptığım bir taramada, aynı yanlış metnin (genellikle de yukarıdaki yazarlara atıfta bulunularak) başka makale, bildiri vb. yayınlara da taşınıp yaygınlaştığını dehşetle gördüm. Onlardan bazı örnekleri aşağıda sunuyorum. *(Sizler de ör. Google gibi arama motorlarına **"Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musiki bizim değildir"** cümlesini yazacak olursanız, bu cümlenin kullanıldığı makale, bildiri vb. yayınlar liste halinde karşınıza gelecektir…)*

Yanlış bilginin yayılımıyla ilgili örnekler

Yanlış bilgi, topluma önderlik etme konumunda olan insanlar tarafından dile getirildiği ve özellikle de "basılı olarak" yayımlandığı zaman, inandırıcılık düzeyi çok daha yüksek olacağı için hızla yaygınlaşabilmekte ve hatta giderek **"doğru"** olanın **"yanlış"** kabul edilmesi sonucunu getirmektedir. Nitekim 8 Kasım 1978 tarihinde Boğaziçi Üniversitesi Türk Müziği Kulübünce düzenlenmiş olan ***"Atatürk Devrimleri İdeolojisinin Türk Müzik Kültürüne Doğrudan ve Dolaylı Etkileri"*** konulu Açık Oturuma konuşmacı olarak katılmış olan Sayın Ercüment BERKER, konuşmasında TBMM Zabıt Ceridesi'ne atıfta bulunarak 1 Kasım 1934 tarihli konuşmanın doğru biçimini okuyor. *(Açık Oturum kitabı, s.30*) Anılan açık oturumun 2. bölümünde Oturum Başkanı Sayın Aydın ORAN, BERKER'in okuduğu metinle ORANSAY'ın **Atatürk ve Küğ** adlı kitabındaki metin arasındaki farkı hatırlatarak, BERKER'den, *"metin farklılıkları konusunda açıklama yapmasını"* istiyor.(a.g.k. s.75-76, 79), Sayın BERKER'in verdiği cevabı (a.g.k., s.90) aşağıya aynen alıyorum. Aslında **"doğru"** metni vermiş olan BERKER'in, metin farklılığı yüzünden yapmak zorunda kaldığı bu açıklama bile, yaygınlaşan **"yanlış"** karşısında **"doğrunun"** hesap vermek zorunda kalışına düşündürücü bir örnektir…

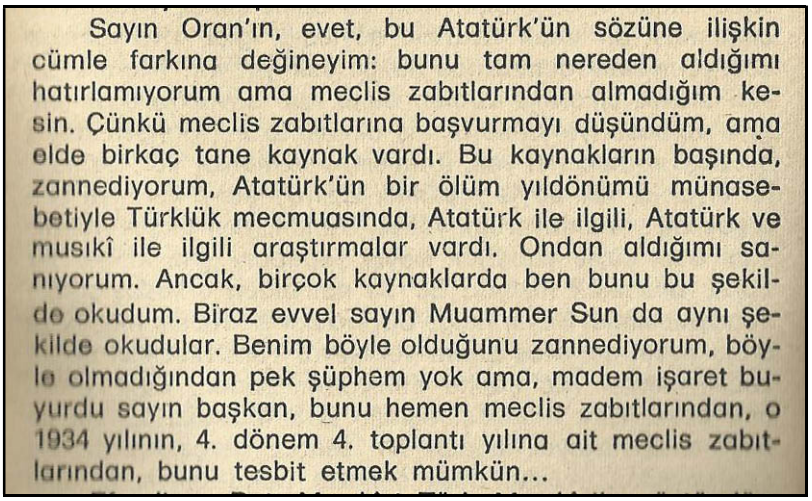

Sayın Oran'ın, evet, bu Atatürk'ün sözüne ilişkin cümle farkına değineyim: bunu tam nereden aldığımı hatırlamıyorum ama meclis zabıtlarından almadığım kesin. Çünkü meclis zabıtlarına başvurmayı düşündüm, ama elde birkaç tane kaynak vardı. Bu kaynakların başında, zannediyorum, Atatürk'ün bir ölüm yıldönümü münasebetiyle Türklük mecmuasında, Atatürk ile ilgili, Atatürk ve musikî ile ilgili araştırmalar vardı. Ondan aldığımı sanıyorum. Ancak, birçok kaynaklarda ben bunu bu şekilde okudum. Biraz evvel sayın Muammer Sun da aynı şekilde okudular. Benim böyle olduğunu zannediyorum, böyle olmadığından pek şüphem yok ama, madem işaret buyurdu sayın başkan, bunu hemen meclis zabıtlarından, o 1934 yılının, 4. dönem 4. toplantı yılına ait meclis zabıtlarından, bunu tesbit etmek mümkün...

Belge 18 Ercüment BERKER'in okuduğu metinle ilgili açıklaması, *Atatürk Devrimleri İdeolojisinin Türk Müzik Kültürüne Doğrudan ve Dolaylı Etkileri* (1980), Boğaziçi Üniversitesi Türk Müziği Kulübü Yayınları: 1, İstanbul: Alpay Basımevi, s.90

Yanlış bilgi, yalnızca yukarıdaki türden gereksiz soru ve açıklamalara neden olmakla kalmış olsa, belki o kadar önemli olmayabilirdi, oysa araştırmacılarımızın **"birincil"** kaynaklara gitmek yerine, herhangi bir kaynakta karşılaştıkları "bilgiyi" (!) olduğu gibi alıntılayıp kullanmaları ve özellikle de alıntıladıkları bilgiyi (Prof. Dr. Ali UÇAN örneğinde görüldüğü gibi) kendi yorumlarını da katarak sunmaları sonucu, yapılan yanlış, internetteki çok sayıda web sitesinden, bilimsel yayınlara, yüksek lisans tezlerine, doktora tezlerine kadar yayılmış ve hatta hakemli bir dergi olan **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisine** bile girmiş bulunmaktadır. İşte örnekler:

1 – Dr. Ozan YARMAN, http://www.ozanyarman.com/files/ataturk_ve_musiki.pdf internet adresinde yayınlanan ***"Alaturka Müziğin Yasaklanmasında Atatürk: Belgeler Zemininde Bir Çözümleme"*** başlıklı yazısının 12. sayfasında doğru metni verdikten sonra, G. ORANSAY'ın aktardığı metinde bir takım farklılıklar göze çarptığını, örneğin **"bugün acuna dinletmeye yeltenilen musiki bizim değildir"** cümlesinin geçtiğini belirtip Oransay (1984, s. 26) 'ya atıfta bulunuyor ve **"bunların sıhhat derecesini belirleyemediğini"**

belirterek **"…bir aktarmaya göre Atatürk'ün kendi el yazısında böyle geçiyormuş"** deyip (Laszlo 1982)'yi kaynak gösteriyor.

Sayın YARMAN, karşılaştığı iki farklı metni tarafsızca ortaya koyup, **"hangisinin doğru olduğunu belirleyemediğini"** belirtmek suretiyle, bilimsel etiğe uygun, örnek bir davranış sergilemiş. Zira asıl sorun, bu dikkatli yaklaşımın her zaman sergilenmiyor olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak, dip notunda kaynak gösterdiği Oransay 1984 : s.26' da bir yazım hatası yapılmış olmalı, zira söz konusu kaynağın yayın yılı 1984 değil 1985'tir ve zaten anılan yazının kaynakçasında da 1985 olarak verilmiştir. (Laszlo 1982) olarak atıfta bulunduğu kaynak ise, kaynakçada : **"Laszlo, F. A., 1982. *'Atatürk ve Ankara Devlet Konservatuvarının Kuruluşu'*. Atatürk Türkiyesi'nde Müzik Reformu Yılları, İstanbul: Filarmoni Derneği Yayınları, s. 72-8"**. olarak verilmiş olan *Prof.Dr. Filiz Ali'dir)*

2 - http://www.operaturkiye.com/wp1/index.php/yazilar/2-donemsel-arastirmalar/ankara-devlet-konservatuari-kurulusu.html/ internet adresinde yayınlanan *"**Ankara Devlet Konservatuarının Kuruluşu"*** başlıklı yazıda **"Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musiki bizim değildir."** sözü ***"Atatürk'ün müzik konusundaki görüşlerini 1934 yılı Kasım ayında Türkiye Büyük Millet Meclisinde yaptığı açılış konuşması en açık biçimde ifade eder"*** başlığı altında veriliyor. *(İnternette yazının devamına ulaşılamadığı için verilen metnin hangi kaynağa dayandırıldığı anlaşılamadı.)*

3 – Cem AKKAŞ, http://cemakas2.brinkster.net/muzikdevrimi.htm adresinde yayınlanan ***"Yetmiş Yıl Sonra Müzik Devrimi"*** başlıklı yazısında aynı yanlış metni, Filiz ALİ (1988)'e atıfta bulunarak veriyor. (*Atıfta bulunduğu kaynak Filiz ALİ 1984 olmalı)*

4 – Köprü Üç Aylık Fikir Dergisi'nin Yaz 2002 tarihli 79. Sayısında **Editör** imzasıyla yayınlanmış olan ***"Seslerin Estetiği: Müzik"*** başlıklı yazıda aynı yanlış metin (herhangi bir kaynağa atıfta bulunmaksızın) verilip eleştiriliyor (!).. http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster

5 – Yücel AKSOY, http://www.turkoperaforum.com/new_port/viewtopic.php?f=54&t=555 adresinde yayınlanan ***"Atatürk ve Müzik Devrimi"*** başlıklı yazısında (sayı ve sayfa numarası vermeksizin) **Bütün Dünya** Dergisine atıfta bulunarak aynı yanlış metni veriyor.

6 – N. Levent GÖKÇEDAĞ, 2007 yılında Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Müziği Anasanat Dalında hazırladığı ***"Atatürk Dönemi Müzik İdeolojisi ve Günümüze Yansımaları"*** başlıklı Yüksek Lisans tezinin 5. sayfasında **ww.tbmm.gov.tr/tarihce/ataturk konuşma/ataturk htm** internet adresine atıfta bulunarak doğru metni, 133. sayfasında ise yine aynı internet adresine atıfta bulunarak yanlış metni veriyor (!).. Oysa, aynı tez içinde, aynı adrese atıfta bulunarak birbiriyle çelişen iki farklı metin verilmiş olmasındaki gariplik bir yana, verdiği internet adresinde TBMM Zabıt Cerideleri bulunduğundan 133. sayfada verdiği yanlış metni onlardan alabilme olanağı da yok.
http://www.belgeler.com/blg/13cm/atatrk-dnemi-mzik-ideolojisi-ve-gnmze-yansimalari-ideology-of-music-in-atatrk-s-era-and-its-reflections-today

7 – Volkan GÜLOĞLU, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Atatürk'ün Doğumunun 125. Yılı ve Cumhuriyetimizin 83. Yılı 2006 Özel Sayısında yayınlanan ***"Atatürk Dönemi Türk Müziği Politikalarının Yansımaları: Kadın Ses Sanatçıları"*** başlıklı yazısının 171. sayfasında (Filiz ALİ 1988: s.1531'e atıfta bulunarak) aynı yanlış metni kullanıyor. *(Alıntı yaptığı kaynağın yayın tarihini 1988 olarak yazmış oysa 1984 olmalıydı !)*
http://akademik.mu.edu.tr/data/06020000/resim/file/00-20%20volkan%20g%C3%83%C2%BClo%C3%84_lu.pdf

8 – Zuhal ÖZCENGİZ, 2006 yılında Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Sanatı Anabilim Dalında verdiği ***"Kuruluş Döneminde Türk Operası (19. Yüzyıl Ortasından 1950'ye kadar)*** başlıklı **"doktora"** tezinin 75. sayfasında Filiz ALİ 1983: s.1531'e atıfta bulunarak aynı yanlış metni veriyor. (Alıntı yaptığı kaynağın tarihini 1983 olarak yazmış oysa 1984 olmalıydı !) http://www.belgeler.com/blg/15le/kurulu-dneminde-trk-operasi-19-yzyil-ortasindan-1950-ye-kadar-immergence-of-turkish-opera

9 – Günay GÜNAYDIN, http://www.gunaygunaydin.com/?&Bid=248107&/16--Atat%C3%BCrk%C3%BCn-M%C3%BCzi%C4%9Fe-Olan-%C4%B0lgisi-ve-M%C3%BCzik-G%C3%B6r%C3%BC%C5%9FIeri internet adresinde yayınlanan ***"Mustafa Kemal Atatürk'ün Müziğe Olan İlgisi ve Görüşleri"*** başlıklı yazısında herhangi bir kaynağa atıfta bulunmadan aynı yanlış metni veriyor, ancak kaynakçasında verdiği kitap künyeleri, verdiği metnin ORANSAY 1985'ten alınmış olabileceğini düşündürüyor.

10 – İknur TUNÇDEMİR, 5-7 Eylül 2007 tarihleri arasında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesince düzenlenen 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresine sunduğu ***"Cumhuriyet Dönemi Müzik Kültürünün Oluşmasında Rol Oynayan Sanatçılarımız ve Türk Müziğine Katkıları"*** başlıklı bildirisinin 5. sayfasında (Atatürk Söylev ve Demeçleri, 1989: 273)' e atıfta bulunarak aynı yanlış metni veriyor. Oysa **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri 1989**, 3 cilt olup 1. ve 2. cildin 273. sayfalarında 1 Kasım 1934 yılında yaptığı konuşma yok; 3. cilt ise yalnızca 145 sayfa olduğu için 273. sayfası yok… Atatürk'ün 1 Kasım 1934 tarihli Meclisi açış konuşması, 1. cildin 396. sayfasındadır ki, orda da TBMM Zabıt Ceridesi'ndeki doğru metin var. Dolayısıyla, verdiği yanlış metinle, atıfta bulunduğu kaynak da örtüşmüyor. http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/I-Tuncdemir_7.pdf

11 – Soner YALÇIN, http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/15344849.asp internet adresinde yayınlanan ***"Atatürk Hangi Türküyü Yasaklattı"*** başlıklı yazısında, herhangi bir kaynağa atıfta bulunmaksızın aynı yanlış metni veriyor.

12 – Gülşah DELİKANLI ve Melek HOROZ, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim Anasanat Dalında hazırlanan 17 Mayıs 2007 tarihli **Müzik Belgeliği** 8. Sayıda yayınlanan ***"Ahmet Adnan Saygun"*** başlıklı yazılarında, herhangi bir kaynağa atıfta bulunmaksızın aynı yanlış metni veriyor.

13 – Ali Seçim PAK, Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğünce 14/18 Haziran 1988 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen **Birinci Müzik Kongresine** sunduğu ***"Atatürkçü Çağdaşlaşma Açısından TRT'nin Televizyon Müzik Yayın Politikasının İncelenmesi"*** başlıklı bildirisinde (Kongre bildiriler kitabı, s.367-374) aynı yanlış metni veriyor ve kaynak olarak da **(A. Adnan Saygun, "Atatürk ve Müzik" TRT Yayını, Ank, s.49)'**a atıfta bulunuyor. Oysa, SAYGUN'un kitabının adı **"Atatürk ve Müzik"** değil **"Atatürk ve Musıki / O'nunla Birlikte O'ndan Sonra"** olup anılan kitap **TRT** yayını değil **Sevda-Cenap And Müzik Vakfının 1 numaralı yayınıdır**. En önemlisi de, anılan kitabın 49. sayfasında verilmiş olan metin, sevgili arkadaşım A. S. PAK'ın verdiği yanlış metin değil, TBMM Zabıt Ceridesindeki doğru metindir. Dolayısıyla verdiği yanlış metinle, atıfta bulunduğu kaynak da örtüşmüyor.

14 – Mimar Sinan Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Gündüz GÖKÇE, 7 Kasım 1988 tarihinde İstanbul'da Atatürk Haftası'nın açılışıyla ilgili olarak M.S.Ü. Resim Heykel Müzesinde yapmış olduğu **"Sanat Kurumlarının Oluşmasında Atatürk'ün Rolü"** başlıklı konuşmada herhangi bir kaynağa atıfta bulunmaksızın aynı yanlış metni veriyor ve Sayın GÖKÇE'nin bu konuşması, T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Dergisinin 18. sayısında da yayınlanıyor. http://atam.gov.tr/?cat=39

Atatürk tarafından hiçbir zaman söylenmemiş bir sözün, M.S.Ü.Rektörü Sayın Prof.Dr. G. GÖKÇE tarafından Atatürk'e atfedilmiş olması ve bu konuşmanın da hakemli bir dergi olan ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ DERGİSİNDE yayınlanmış olması nasıl bir fecaattır?..

Hata kimde?

Peki hata kimde? İlk yanlışı yapanda mı, o yanlışı (doğruluk derecesini araştırmadan) kendi yayınlarına taşıyanlarda mı, YÖK'ün zorunlu tuttuğu akademik kariyer dosyasına malzeme yetiştirmek için **"yazmaktan okumaya vakit bulamadığı anlaşılan**" akademisyenlerimizde mi, "kaynak" niteliği bile taşımayan o hatalı yayınları kaynak alıp sürdürenlerde mi, yoksa yazılanları dikkatle okuma ve araştırma bilincine henüz ulaşmamış görünen, dahası yeteri gibi **"okumayan"** ve hiçbir şeye tepki göstermeyen, yalnızca **"eleştiri ve tepkiye"** tepki gösteren, daha da fecisi, tepki gösterenleri **mahkum edip susturabilmek için** her yolu mübah sayan bizlerde mi?

Geleneksel Türk Sanat Müziği için "bizim değildir" diyen kimdi?

Evet, Geleneksel Türk Sanat Müziğinin **"bize ait olmadığını"** iddia eden çok önemli bir kişi olmuştur ama o kişi, **(Atatürk değil !),** yazar, toplum bilinci ve siyasetçi kimliğiyle kültür hayatımızda derin izler bırakmış olan **Ziya Gökalp**'tir. Ziya Gökalp (1876-1924), ilk baskısı Osmanlıca (Arap harfleriyle) Hicrî 1339 (1923) yılında yapılmış olan ***"Türkçülüğün Esasları"*** başlıklı kitabının ***"Hars ve Medeniyet"*** alt başlıklı 4. Bölümünün 10. paragrafında aşağıdaki görüşleri ileri sürerek, Cumhuriyetin özellikle ilk dönemlerinde önemli etkileri görülen (fakat "Atatürk'ün müzik politikası" olarak algılanan/algılatılan) bir dışlamaya zemin oluşturmuştur:

"Memleketimizde (…) yanyana yaşayan iki musıki vardır. Bunlardan birisi halk arasında kendi kendine doğmuş olan Türk musıkisi, diğeri Farabi tarafından Bizans'tan tercüme ve iktibas olunan *(alınan)* ***Osmanlı musıkisidir. Türk musıkisi ilham ile vücuda gelmiş, taklitle hariçten*** *(dışarıdan)* ***alınmamıştır. Osmanlı musıkisi ise, taklit vasıtasıyla hariçten alınmış ve ancak usulle devam ettirilmiştir. Bunlardan birincisi harsımızın*** *(kültürümüzün)****, ikincisi ise, medeniyetimizin musıkisidir. Medeniyet usulle yapılan ve taklit vasıtasıyla bir milletten diğer millete geçen mefhumların*** *(kavramların)* ***ve tekniklerin mecmuudur*** *(toplamıdır)****. Hars ise hem usulle yapıl****(may)****an, hem de taklitle başka milletlerden alınamayan duygulardır. Bu sebeple, Osmanlı musıkisi kaidelerden mürekkep*** *(birleştirilerek oluşturulmuş)* ***bir fen*** *(*burada: *bilgi, bilim)* ***şeklinde olduğu hâlde, Türk musıkisi, kaidesiz, usulsüz, fensiz melodilerden, Türk'ün bağrından kopan samimi nağmelerden ibarettir. Hâlbuki Bizans musıkisinin menşeine*** *(kökenine)* ***çıkarsak bunu da eski Yunanlıların harsı dahilinde görürüz."*** Ziya Gökalp, *Türkçülüğün Esasları*, 4. Bölüm, Millî İctimâîyyât Kütübhanesi, Ankara 1339

Ziya Gökalp çok önemli bir yazar ve toplum bilimci olmakla birlikte müzikle ya da müzikoljiyle ilgili bir insan olmadığı için, bir paragrafa sığdırdığı çelişkileri ve yanlışları irdelemeye gerek duymadan, o değerli insanın bu yanlış görüşle, aynı ağacın iki dalı olan Geleneksel Sanat Müziği ve Halk Müziğini birbirinden ayırıp birini (gerçeklerle hiçbir ilgisi olmadığı hâlde) Bizanstan ya da Eski Yunan Müziğinden alınmış gibi göstermesinin, müzik yaşamımızda onarılması güç çarpıklıklar ve yaralar açtığını belirtmekle yetineceğim. İnsanlar yalnızca yetkin oldukları alanlarda fikir ileri sürüp çok iyi bilmedikleri konularda topluma yön vermeye çalışmasalar, her şey bugünkünden çok daha iyi olabilirdi diye düşünüyorum…

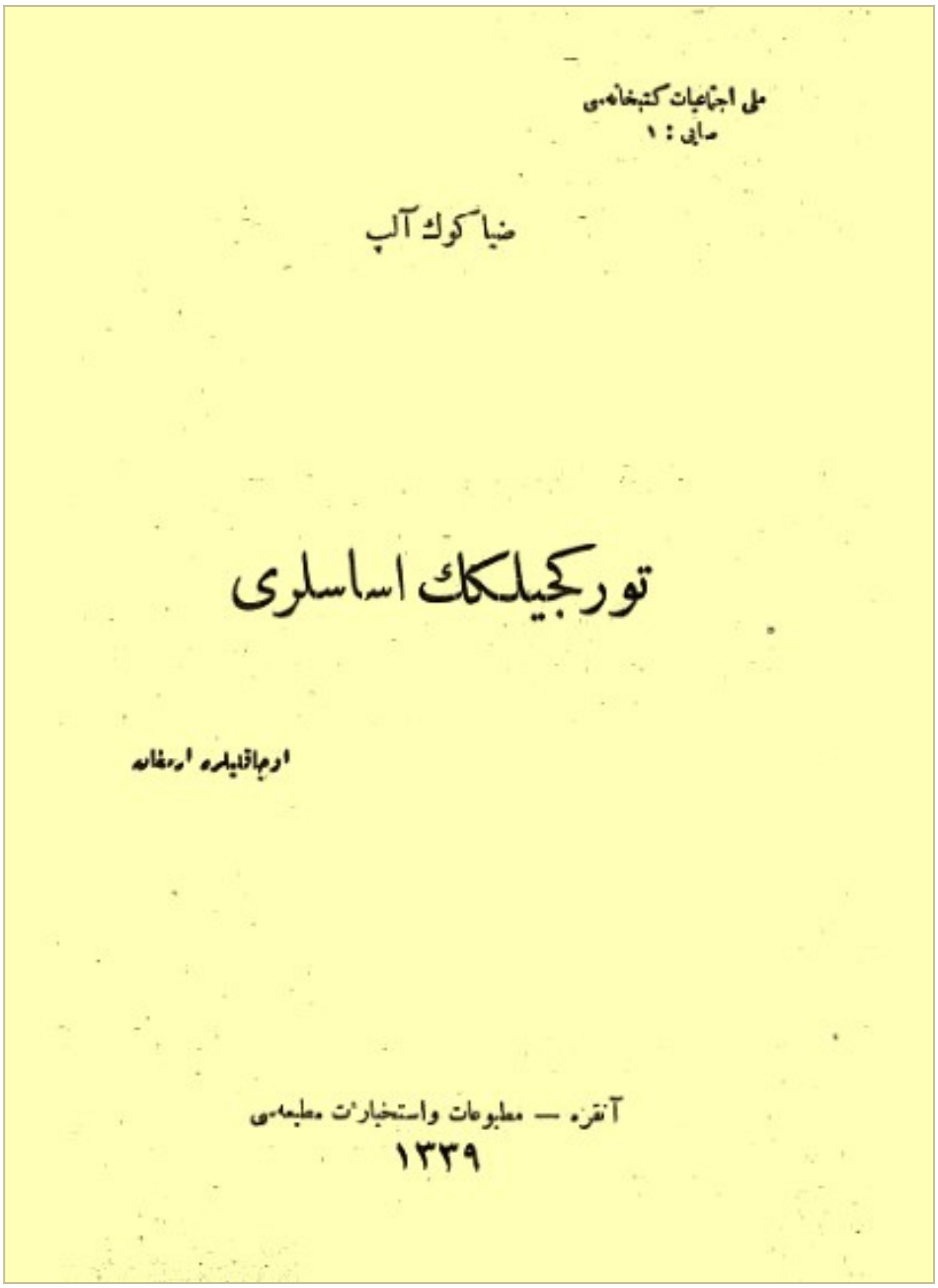
ملی اجتماعیات کتبخانه‌سی
صایی : ۱

ضیا گوك آلپ

تورکجیلکك اساسلری

اوجاقلیلره ارمغان

آنقره — مطبوعات واستخبارات مطبعه‌سی
۱۳۳۹

Belge 19 Ziya Gökalp, *Türkçülüğün Esasları*, Millî İctimâîyyât Kütübhanesi, Ankara 1339 (1923) Kapak sayfası

Ziya Gökalp tarafından yapılmış bir ayrım ve dışlamanın (her nedense) Atatürk'e mal edilmesi sonucu, Geleneksel Türk Sanat Müziğiyle ilgilenmenin ya da yapılan dışlamayı eleştirmenin bile "Atatürk Devrimlerine ihanet" olarak algılandığı ortamları yaşadık.

Sonuç ne mi oldu?

Ülkemizdeki Batı müziği merkezli çalışmalara, Devletin organize ettiği orkestralar, korolar, konservatuvarlar ve öteki müzik kurumları yön verirken, üvey evlat muamelesi gören (ve kimi dalları da "bizim değildir" denilip reddedilen) Türk müziğine gazino patronlarıyla dolmuş şoförleri yön verdi… Sonra da, müziğimizin sokağa bırakılmış çocuklar misali yozlaşmış hâline bakıp "bu da müzik mi?" diyerek dudak büktük…

Sonuç ne mi oldu?

Neredeyse tümüyle Batı müziği ağırlıklı olarak eğitim veren müzik okullarımızda yetişen öğrenciler Türk müziğini gerçek anlamda bilmedikleri / tanımadıkları, ilk kez 1976 yılından sonra kurulmaya başlanabilen Türk müziği konservatuvarlarında yetişenler de, çok büyük bir boşluğun üzerine kurulmuş olan okullarında Batı müziğini yeterince öğrenip tanıyamadıkları için, her iki müziğin senteziyle ulaşılabileceği düşlenen Çağdaş Türk Müziği, (gösterilen onca çabaya rağmen) bir ayağı topal kalıp yeterince gelişemedi…

Sonuç ne mi oldu?

İnsanlar, özel bir ifade dili olan müzik sanatının kendine özgü kodlarını, (tıpkı ana dillerini öğrendikleri gibi) öncelikle ve ancak kendi kültürleri içinde öğrenebilecekleri için, ne **"ihtiyar babasını misafirinin gözünden saklamaya çalışan sonradan görmeler"** misali gözden uzak tutmaya çalıştığımız kendi müziğimizin kodlarını, ne de dayatılan yabancı müziğin kodlarını öğrenebildik. Sonuç, iki büyük müzik kültürü arasında müziksiz kalmamız oldu ve (toplumsal alanlar boşluk kabul etmeyeceği için) o boşluğu da, tüm alanlara hızla yayılan yoz müzikler doldurdu.

Ve… sonuç ne mi oldu?

Müzikle içten bağlar kurabilmiş, ulusal kodlardan yola çıkarak uluslararası müzik kodlarını da kavrayabilmiş dinleyici kitlelerini yetiştiremediğimiz için, bin bir emekle yetişen çok az sayıdaki besteci ve yorumcumuz da, tabanı olmayan piramit misali boşlukta kalıp yeterince güçlenemedi, arkalarında toplum desteği olmayan elit bir zümre olarak kaldılar…

…!!!

Oysa Atatürk, o kimselere nasip olmayan ileri görüşlülüğüyle, yapılabilecek tüm yanlışları ve getireceği olumsuzlukları daha o yıllardan görmüş olmalı ki, 20 Mart 1923 Salı günü Konya Türk Ocağında, gençlerle yaptığı konuşmada ***"…Münevverlerimiz*** *(Aydınlarımız)* ***belki bütün cihânı*** *(dünyayı),* ***bütün diğer milletleri tanır, lâkin*** *(fakat)* ***kendimizi bilmeyiz. Münevverlerimiz*** *(aydınlarımız)* ***milletimi en mes'ud*** *(mutlu)* ***millet yapayım der. Başka milletler nasıl olmuşsa onu da aynen öyle yapalım der. Lâkin düşünmeliyiz ki, böyle bir nazariye*** *(görüş)* ***hiçbir devirde muvaffak*** *(başarılı)* ***olmuş değildir. Bir millet içün*** *(için)* ***saadet*** *(mutluluk)* ***olan birşey diger millet içün felâket olabilir. Aynı esbab*** *(sebepler/nedenler)* ***ve şerait*** *(şartlar/koşullar)* ***birini mes'ud ettiği halde digerini bedbaht*** *(mutsuz)* ***edebilir. Onun içün bu millete gideceği yolu gösterirken dünyanın her dürlü*** *(türlü)* ***ilminden, keşfiyatından*** *(keşiflerinden/buluşlarından),* ***terakkiyatından*** *(gelişmelerinden)* ***istifade edelim*** *(yararlanalım),* ***lâkin unutmayalım ki, asıl temeli kendi içimizden çıkarmak mecburiyetindeyiz*** *(zorundayız).*" diyordu… (Hakimiyeti Milliye Gazetesi 26 Mart 1923, Sayfa 2, Sütun 1-2)

Söyledikleri anlaşılabildi mi? Gereğince davranıldı mı? Yoksa, "aydın" olarak nitelenenlerden bazıları, "Atatürkçülük" adına, Atatürk'ün istediklerinin tam tersini mi yaptılar? ***Bu acı soruların cevabını bulmak için geldiğimiz noktalara bakmak yeter...***

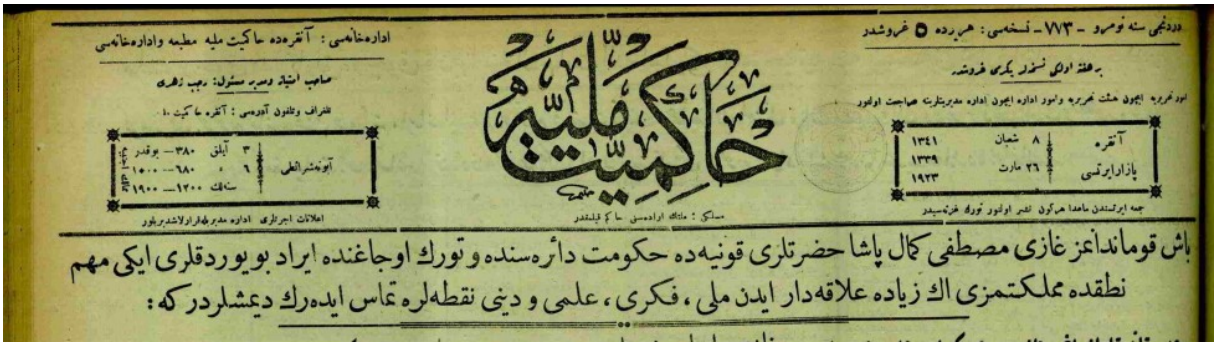

حاکمیت ملیه

باش قوماندانمز غازی مصطفی کمال پاشا حضرتلری قونیه‌ده حکومت دائره‌سنده و تورك اوجاغنده ایراد بویوردقلری ایکی مهم نطقده مملکتمزی اك زیاده علاقه‌دار ایدن ملی، فکری، علمی و دینی نقطه‌لره تماس ایده‌رك دیمشلردر که:

Belge 20a Hakimiyeti Milliye Gazetesi , 26 Mart 1923 ***("Başkumandanımız Gazi Mustafa kemal Paşa Hazretleri Konya'da Hükümet Dairesinde ve Türk Ocaklarında irad buyurdukları iki mühim nutukda memleketimizi en ziyade alakadar eden millî, fikrî, ilmî ve dinî noktalara temas ederek demişlerdir ki:"*** cümlesiyle başlayan ilk sayfanın başlık kısmı.)

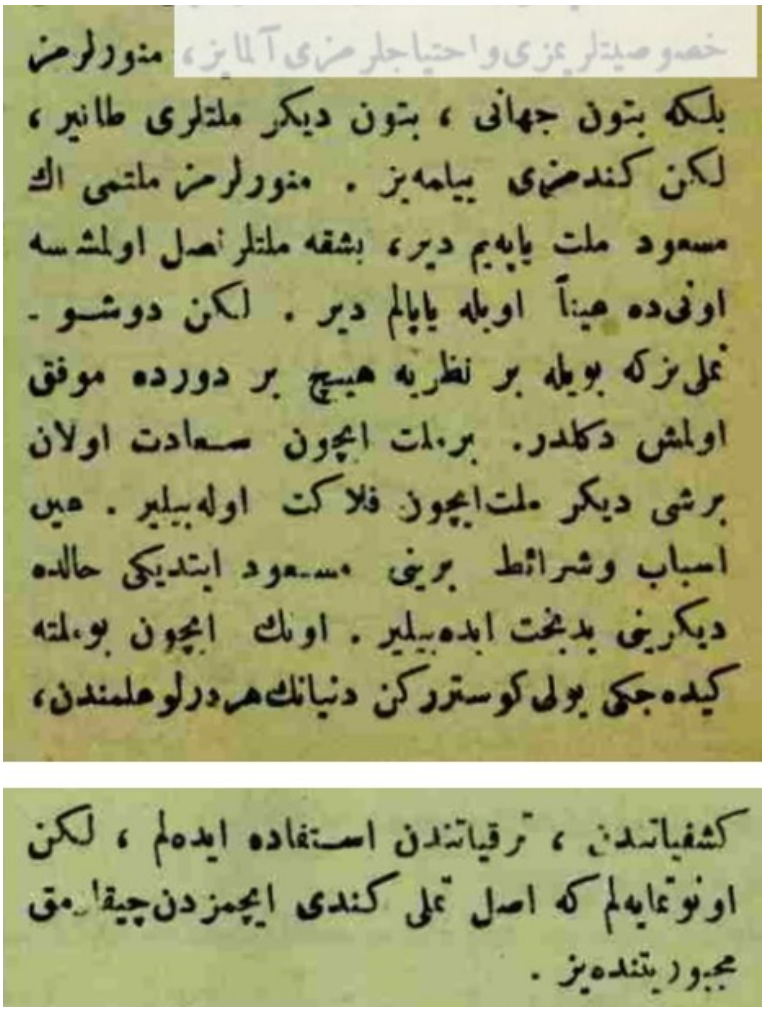

خصوصیتلریمزی واحتیاجلرمزی آلمایز، منورلرمز
بلکه بتون جهانی، بتون دیکر ملتلری طانیر،
لکن کندمزی بیلمه‌یز. منورلرمز ملتمی اك
مسعود ملت یاپه‌یم دیر، بشقه ملتلر نصل اولمشسه
اونی‌ده هیناً اوبله یاپالم دیر. لکن دوشو-
نملی‌زکه بویله بر نظریه هیچ بر دورده موفق
اولمش دکلدر. بر ملت ایچون سعادت اولان
برشی دیکر ملت ایچون فلاکت اوله‌بیلیر. هپ
اسباب وشرائط برینی مسعود ایتدیکی حالده
دیکرینی بدبخت ایده‌بیلیر. اونك ایچون بو ملته
کیده‌جکی یولی کوسترکن دنیانك هر درلو علمندن،

کشفیاتندن، ترقیاتندن استفاده ایده‌لم، لکن
اونوتمایه‌لم که اصل تملی کندی ایچمزدن چیقارمق
مجبوریتنده‌یز.

Belge 20b Atatürk'ün Konya Türk Ocağında yaptığı konuşmanın, 33. sayfada yeni harflere çevirisini (transkripsiyon) verdiğim bölümünün orijinali. Hakimiyeti Milliye Gazetesi 26 Mart 1923, 2. Sayfa, 1. Sütun sonu, 2. Sütun başı.

Not: Yukarıda, yalnızca alıntı yaptığım bölümü görülen konuşmanın, tekrar tekrar okunup uzun uzun düşünülmesi gereken (yeni Türk harfleriyle günümüz Türkçesine çevrilmiş) tam metnine, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezince hazırlanıp yayınlanmış olan Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt II, s.144-145 ve http://atam.gov.tr/?p=3022 adresinden ulaşabilirsiniz.

Son söz

34 sayfa boyunca yaptığım açıklamalar ve sunduğum belgelerin, gerçeği tüm açıklığıyla ortaya koyduğunu ve Atatürk'ün, TBMM 1 Kasım 1934, IV. Dönem 4. Toplanma Yılını Açış Konuşmasında ***"Bugün acuna dinletmeye yeltenilen musikî bizim değildir"*** dediği yolundaki **asılsız** iddialara, yeterli cevabın verilmiş olduğunu sanıyorum.

1945'te ortaya atılmış yanlış bir söylemin, aradan geçen 79 yıl boyunca, kitaptan kitaba taşınıp pekiştirilerek sürdürülmesinin tek nedeni, **"araştırma tembelliği"** ve **"birincil kaynaklara gitme"** alışkanlığının yeterince oluşmaması ise, ***"ikincil kaynaklar üzerinden fikir yürütmeden önce, birincil kaynak ya da kaynaklara gitme gereğini"*** hatırlatmak ve **sayın profesörlerimizin kitaplarındaki bu asılsız iddiaya itibar edilmemesi** uyarısında bulunmak yeterli olabilir. Ancak yanlış bir metni yayından yayına taşıyıp kuşaktan kuşağa sürdürmenin arkasında, Türk müziğinin en önemli dallarından biri olan Geleneksel Türk Sanat Müziğini dışlama ve bu gayreti de ATATÜRK'ün hiçbir zaman söylemediği bir sözle destekleme gayreti varsa -ki ben olabileceğine inanmıyorum- o zaman durum çok daha vahim demektir… Zira bu, Türk müziğinin bazı dallarını dışlayıp, o'na "kendi düşüncesi doğrultusunda" şekil vermeye çalışmak demektir ki, kökleri Tanzimat Dönemine kadar uzanan bu tür zorlamaların müziğimizde ve müzik kültürümüzde açtığı yaralar gözlerimizin önündedir.

Bir takım müdahalelerle kendi mecrasından çıkartılmaya ve başka kültürlerin müziklerine benzetebilmek uğruna orası burası budanmaya kalkışılmazsa, Türk müziği de, her kültürün müziği gibi (o'nu yabancıların beğenebileceği bir hâle getirmek için değil ama, kendi tarihsel kökleri üzerinde ulaşabileceği yükseklikler ulaştırmak için çalışan sanatçıların elinde ve gönlünde) kendi evrimini doğal yollarla sürdürecektir. Ve… uğradığı tüm yol kazalarına rağmen (ağır yaralar alarak da olsa) südüregelmiştir. **Gölge edilmesin yeter!**

NOT: Bu yazıyı, kendi web sitem (https://adnanatalay.com/) üzerinden internet ortamında paylaşıyorum. İnternette paylaşılan yazılar, o yazılarda ismi geçen kişilere yönelik her türlü aramada, otomatik olarak listelendiğinden, içinde isimlerinin bunca çok geçtiği yazım, kısa sürede muhterem hocalarımız ya da öğrencilerinin ekranlarına da düşecektir. Müzik eğitimimizdeki ve müzik yaşamımızdaki önemli figürler olarak, böylesine önemli bir konuda vermiş oldukları yanlış bilginin, (o kitaplar ortada durduğu sürece) ne kadar yaygınlaşıp ne tür algı ve uygulamalara neden olabileceğini kendileri çok daha iyi değerlendireceklerinden, (Allah uzun ömürler versin, bugün hayatta olanların) yaptıkları yanlışı fark eder etmez, yazılı bir açıklama yaparak, verdikleri yanlış metin konusunda gerekli uyarıları yapacaklarına inanıyorum.
Eylül 2012

KAYNAKÇA

Afetinan, Prof.Dr.,(1959) ***Atatürk Hakkında Hâtıralar ve Belgeler***, Türkiye İş Bankası Atatürk ve Devrim Serisi, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Afetinan, A. Prof.Dr.,(1969***), M.Kemal Atatürk'ten Yazdıklarım,*** Ankara: Altınok Matbaası.

Akşam Gazetesi (7 Kasım 1934) s.6, ***On Gün Zarfında Olanlar***

Ali, F., (1984) ***Müziğimizin Sorunları*** . Cumhuriyet Gazetesi. (3 Eylül 1982) s.8
Ali, F..(1984) ***Türkiye Cumhuriyeti'nde Konservatuvarlar,*** Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, İstanbul: İletişim Tayınları, S.49, s. 1531-1534

Ali, F. (1987). ***Müzik ve Müziğimizin Sorunları.*** Cem Yayınevi Türk Yazarları Dizisi, İstanbul: Başaran Matbaası/Gümüş Basımevi.

Altar, C. M. (1945). ***Yeni Türk Müziğine Doğru.*** Radyo Dergisi. 1 Ocak 1945. S. 37, s.4. Ankara: Maarif Matbaası

Atatürk Devrimleri İdeolojisinin Türk Müzik Kültürüne Doğrudan ve Dolaylı Etkileri (1980), Boğaziçi Üniversitesi Türk Müziği Kulübü Yayınları: 1, İstanbul: Alpay Basımevi

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri (1989). Cilt: I-II-III, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları: 1, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Birinci Müzik Kongresi Bildiriler (1988), *Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Ankara: Evren Ofset.*

Cumhuriyet Gazetesi (7 Kasım 1934) ***10 Günlük Hulâsa. Çıkmadığımız Günlerin Hâdiseleri***,

Gökalp, Ziya., *Türkçülüğün Esasları*, Millî İctimâîyyât Kütübhanesi, Ankara 1339 (1923)

Hakimiyeti Milliye Gazetesi 26 Mart 1923 s.2

İnan, A.,(2011) Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 10. Baskı, İstanbul: Yaylacık Matbaacılık.

Oransay, G. (1965**).** ***Atatürk ve Küğ, Belgeler.*** Küğ Yayını: 6. Ankara: Ayyıldız Basımevi.

Oransay, G. (1984). ***Çoksesli Musiki.*** Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi. İstanbul: İletişim Yayınları. S.48-49., s. 1517-1530.

Oransay, G. (1985). ***Atatürk ile Küğ, Belgeler ve Veriler.*** İzmir Küğ Yayını. Ankara: Çağ Basımevi.

Radyo Dergisi, Sayı: 37, 1 Ocak 1945

Tarman, S, (2011) ***Doğumunun 130. Yılında Atatürk ve Müzik***, Müzik Eğitimi Yayınları/26, Kültür Kitapları Serisi/6, Ankara: Sözkesen Matbaacılık

TBMM. (1 Kasım 1934**).** ***Zabıt Ceridesi.***

T.C. **Resmî Gazete** 28 Teşrinievvel (Ekim) 1934

Uçan, A. (1994). ***İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi.*** *(1. baskı).* Müzik Ansiklopedisi Yayınları. Ankara: Kurtuluş Matbaası.

Uçan, A. (1996**).** ***İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi.*** *(2. baskı).* Müzik Ansiklopedisi Yayınları. Ankara: Alf Matbaası.

Zaman Gazetesi (7 Kasım 1934) ***Gazi Hazretlerinin Mecliste İradettikleri Nutuk***.

Not: İnternet kaynakçası, ilgili alıntıların altında verildiği için kaynakçaya ayrıca alınmamıştır.